

1 am

2

**Tractat⁹ sancti Thome de p̄f̄cōe stat⁹ sp̄ūalis.
Capitulū p̄mum. Que sit intentō auctoris.**

Quoniam quidā p̄fectionis ignari de p̄fectionis statu varia quedā dicere p̄ se s̄p̄secūt. p̄positū n̄re intencōnis est de p̄fectione tractare. quid sit esse p̄fectum. qualiter p̄fectio acquirat. Quis p̄fectionis status et que cōpetant eam assumentib⁹.

Capitulū. 2. Qualiter p̄fectio attendit simpliciter s̄c̄dm caritatem.

Primū igit̄ considerare oportet q̄ p̄fectum multipliciter dicit̄. Est enim aliquid p̄fectū simpliciter. aliquid s̄c̄dm quid. Simpliciter p̄fectū dicit̄ q̄d attingit ad finem eius q̄d ei p̄p̄t̄e s̄m p̄p̄riam racōem sicut animal dicit̄ simpliciter p̄fectum q̄ ad hunc finem p̄ducitur q̄ nichil ei de s̄ sit in hys que integritatem animalis constituunt. puta cū nichil ei deficit ex n̄uo vel disposicōe membrorū et debita corporis quantitate et virtutib⁹ quibus operacōnes animalis vite perficiunt̄. S̄c̄dm quid autē aliquid p̄fectum dicit̄ si sit p̄fectū in aliquo cōcomitanti. puta si sit p̄fectum in albedine aut odore aut in h̄mōi aliquo. Sic igit̄ in sp̄ūali vita similiter simpliciter p̄fectus dicit̄ homo racōne eius in quo sp̄etialiter sp̄ūalis vita consistit. Sed s̄m quid

r/



perfectus dici potest ratione cuiuscumque quod spirituali vite adiungit. Est autem principaliter spiritualis vita in caritate quam quod non habet nichil esse spiritualiter reputat. ap. 1. cor. xij. Si habuero prophetiam et nouerim misteria omnia. et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem non habuero nichil sum. Et Jo. h. ap. totam vitam spirituales consistere asserit in caritate dicens. canonica prima. nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam quam diligimus fratres. quod non diligit manet in morte. Simpliciter igitur in spirituali vita perfectus est. qui est in caritate perfectus. Secundum quid autem perfectus dici potest secundum quodcumque quod spirituali vite adiungit. Quod evidenter ostendi ex verbis sacre scripture potest. ap. 1. cor. ij. perfectionem caritati principaliter attribuit. Enumeratis enim multis virtutibus scilicet scilicet misericordia longanimitate etc. subdit super omnia hec caritatem habentes que est vinculum perfectionis. Secundum etiam intellectus cognitionem aliqui dicunt perfecti sic dicit ap. 1. cor. xij. paruuli estote malitia. sensibus autem perfecti. Et alibi in eadem epistola. Scitis perfecti in eodem sensu et in eadem scientia. Tamen ut dictum est. quantumcumque aliquis habeat scientiam sine caritate nichil esse iudicat. Sic etiam et perfectus alius dici potest secundum paciam quam operis perfectum habet. secundum quod Ia. dicit. et secundum quoscumque alias virtutes. nec habet mixtus videri. quod etiam in malis aliis dicitur esse perfectus ut fur et

latro qui habet supercellentiam in gratia suo ad aliquod
faciendum inopertum talis habet transumptive et metapho-
rice utat hoc nomine perfectum. Et hoc modo loquendi in eodem
scriptura utat. unde ysa. xxxij. Cor stulti faciet iniquitate
ut perficiat simulacionem.

Capitulū. 3. Quod perfectio attendat tam secundum dilectionem
dei quam secundum dilectionem proximi.

Perfectione igitur circa caritatem principaliter
considerata: plane accipi potest in quo perfectio
spiritualis vite consistit. Sunt enim duo precepta
caritatis quorum unum pertinet ad dilectionem dei: aliud
ad dilectionem proximi. quod ordine quedam ad invicem habet
caritatis. nam illud quod principaliter caritate diligendum est:
summum bonum est: quod nos beatus efficit scilicet deus. Secundario
vero ex caritate diligendum est proximus qui nobis quodam sociali
iure coniungitur in beatitudinis participatione. unde hoc est quod in
primo ex caritate debemus diligere ut scilicet ad beatitudinem
perueniamus. hunc autem ordinem preceptorum caritatis dominus
math. xxij. ostendit dicens. diliges dominum deum tuum
ex toto corde et ex tota anima tua et in tota mente tua.
hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem
simile est huic. diliges proximum tuum sicut teipsum.
Principaliter ergo consistit spiritualis vite perfectio
in dilectione dei. unde dominus ad abrahamam loquens dicit
gen. xvij. ego dominus omnipotens. ambula coram
me et esto perfectus. Ambulat autem coram deo

non passib⁹ corp⁹. sed affectib⁹ mentis. Sedatio
vero consistit spūat⁹ vite pfectio in dilectione p̄ri
mi. vñ cū dñs dixisset math. v. diligite inimicos
vrōs ⁊ plura subiūriſſ; q̄ ad dilcōem p̄ri mi p̄tinēt
ocluſit in fine. Esto t̄ ergo pfecti ſic et p̄t v̄t celeſt
is pfectus eſt.

Ca. 8. de p̄fōe diuine dilcōis q̄ ſoli deo p̄ueit.

In utraqz aut dilcōe multiplex p̄fōis grad⁹
inuenit. et q̄tū ad dilcōem dei p̄tinēt. p̄m⁹
et ſūm⁹ p̄fōis q̄d⁹ dīne dilcōis p̄ueit ſoli deo qui
q̄d⁹ p̄ſiderat et ex p̄te diligibil⁹ ⁊ ex p̄te diligentis.
Dico aut ex p̄te diligibil⁹ vt ſc̄z t̄m aliquid diligat
q̄tum eſt diligibile. Ex p̄te vero diligentis vt di
ligat ſm̄ totam facultatē diligentis. Cū aut vnū
q̄d⁹qz ſit diligibile ſm̄ q̄d⁹ eſt bonū. bonitas dei cum
ſit infinita infinite diligibilis eſt. Infinite aut di
ligere nulla poteſt creatura q̄ nulli virtuti finite
poteſt eſſe actus infinitus. Solus ergo de⁹ aūg ē
tanta virtus in diligēdo quāta eſt bonitas eius.
ſeipm̄ p̄fecte diligere p̄t ſm̄ p̄mū p̄fōis modū.

Capitulū. 7. de p̄fectione diuine dilectiois que
p̄petit p̄prehensoribus.

Creature igit̄ racōnali hic ſol⁹ mod⁹ p̄fōe deū
diligendi poſſibilis eſt qui ſumitur ex parte
diligentis vt ſc̄z ſm̄ totam ſuam virtutem crea
tura racōnalis diligat deum. vñdē et in ip̄o diuine

dilectionis p̄cepto. hoc ip̄m maifeste expr̄im̄t. dicit
em̄. deut^o. vi. dilige d̄n̄m deū tuū ex toto corde tuo et
ex tota aīa tua et ex tota fortit̄ die tua. luce. x. ad
d̄m et ex om̄i mēte tua ut cor referat̄ ad intencōez.
mēs aut̄ ad cogitacōem. aīa ad affectionē. fortitu
do ad exequcōez. hec em̄ oīa in̄ dei dilectōe sūt. exp̄s
denda. Considerādū aut̄ q̄ duplic̄it̄ hoc implei cō
s̄git. Cū em̄ totū et p̄fectum sit cui nichil d̄est. ex
toto corde et anima et fortitudine et mēte deus di
ligitur si nichil in omibz hys d̄sit quin totū actus
ab̄t cōuertat̄ in deum. Sed hic p̄fecte dilectionis
modz nō est via toz sed p̄prehensoz. vnde apl̄s
philip. ii. dicit non q̄ iā acciperim aut iam p̄fectz
s̄m. sequat̄ aut̄ si quomō cōprehendā quasi altiore
p̄fectionē expectans. aī ad p̄phensionē puenerit
beatitudinis palmā accipiens. Cōphensionē
autem accipit non s̄m q̄ importat inclusionē aut
circulacōnem cōphensi. Sic enim deus incōpre
hensibilis est omni creature. Sed s̄m q̄ comp̄re
hensio importat consecucōnem eius quod aliquis
in cōsequendo quesuit. In illa enim celesti beatis
tudine semp̄ actualiter voluntas creature racōnas
lis in deum fertur: cum in diuina fr̄uicōne illa bea
tudo consistat. Beatitudo autem nō est in habi
tu. sed in actu. et quia deo creatura racōnalis in
heredit tamq̄ vltimo fini qui est veritas summa.

In finem autē ultimū omnia per intencōnem re-
ferunt. et sicut regulam ultimū finis omnia exequē-
da disponunt. consequens est ut in illa beatitudi-
nis perfectione creatura rationalis diligat deum
ex toto corde cum tota eius intencō feratur in deū
ex omnib⁹ que cogitat amat vel agit. Et tota mēte
cum semper eius mens actualiter feratur in deum
ipsum semper videns et omnia in ipso et sicut eius
veritatem de omnib⁹ iudicans. Et ex tota anima
dum tota affectio eius ad deum diligendum ferat⁹
continue. Et tota fortitudine vel omnib⁹ viribus
dum omnium exteriorum actuum principiū erit dei
dilectio. Hic est ergo scd⁹ perfecte dilectionis diui-
ne modus qui est beatorū.

Capitulum. 6. de perfectione dilectionis diui-
ne que in statu huius vite est de necessitate salu-
tis.

Hic vero modo. ex toto corde anima men-
te et fortitudine deum diligimus si nichil
nobis desit ad diuinam dilectionem. quod
actu vel habitu in deum non referamus. Et hec di-
uine dilectionis perfectio datur homini in p̄cepto
p̄mo. ut homo omnia in deum referat sicut in fine
unde ap̄l⁹. i. cor. x. dicit. Siue manducatis siue
bibitis siue aliqd aliud facitis omnia in gloriam
dei facite. Quod implebitur cum aliquis vitam

sua ad dei seruiciu ordinat. et p̄sequens omnia
que pp̄t seipm agit finalit̄ et virtualit̄ ordinant̄
in d̄u. nisi sint aliqua talia que a deo abducant sic
p̄c̄a. Et sic deū diligit hō ex toto corde. Secūdo
ut intellectū suū deo subiciat ea credēs que
diuinit̄ tradunt̄. s̄m illud. y. cor. x. In captiuitas
te redigentes oēm intellectū in obsequiū xpi et sic
deū diligit̄ ex tota mēte. Tercō ut quicūq; hō
amat in deo amet et vl̄ omnē affectionē suā ad
dilectionē dei referat. vnde aplūs dicit. y. cor. v.
sive mēte excedim̄ deo sive sobriū suūq; vobis ca
ritas em̄ xpi vrget nos et sic deus ex tota mente
diligit̄. Quarto ut oīa extēiora n̄ā v̄ba et opa
ex diuina caritate deriuent̄. s̄m illud. i. cor. vltimo
om̄ia vr̄a opera in caritate fiāt. Sic ex tota fortis
tudine diligit̄ deus. hic est ergo terciū p̄fecte diuī
ne dilectionis mod̄ ad quem omēs ex necessitate
p̄cepti obligant̄. Sed̄s vero nulli est possibilis in
hac vita. nisi fuerit simul viator et comprehensor ut
dñs xps ihs.

Capitulu. 8. De p̄fectione diuine dilectionis q̄
cadit sub p̄silio.

Sed cū aplūs dixisset nō q̄ iā p̄henderū. se
quar aut̄ si q̄ mō p̄hendā qd̄ p̄fectū est. et
post subdit. Quicūq; p̄fecti sum̄ hec sciātiā. ex
q̄b̄ ver̄b̄ manifeste accipit̄ q̄ si p̄hensor p̄fectio

non sit nobis possibilis in hac vita. emulati tamē
debetur ut in similitudinē perfectionis illius quātū
possibile est nos trahamus et in hoc perfectio huius
vite consistit ad quā per consilia inuitamur. ma-
nifestum est autē q̄ humanū cor tota intencōne in
aliqd̄ unū eo perfectius fert̄. quanto magis a mul-
tis reuocat̄. Sic ergo tanto perfectius anim⁹ hoīs
ad deum diligendū fert̄ quanto magis ab affectu
temporalium remouet̄. s̄m̄ augustinū libio. 33. q. ubi
dicit̄ q̄ venenū caritatis est cupiditas temporalium rerū.
Augmentum vero eius est cupiditatis diminucō.
perfectio vero nulla cupiditatis. Omnia igit̄ consilia
quib⁹ ad perfectionē inuitamur ad hoc ptinent vt
anim⁹ hominis ab affectu temporalium auertat̄ vt sic
liber⁹ mens tendat in deum contemplando amando
et eius voluntatē implendo.

Capitulum. 8. de prima perfectionis via que est per
dimissionē temporalium.

Inter temporalia autē bona primo relinquenda
occurrūt bona extrinseca que diuinitē nūci-
pant. a hoc dñs psuluit math. 19. Si vis perfect⁹
esse. vade et vende omnia que habes et da pauperi-
bus. et habebis thesaurū in celo. et veni sequere
me. Cui⁹ consilij utilitas ostendit̄. p̄mo quidē per
evidentiā facti. Nam cū adolescens qui de via per-
fectionis quesierat hoc audisset. abijt tristis. cūq̄

tristitie vt Jero⁹ dicit sup⁹ math⁹. fuit. Erāt enim
multas possessiones habēs. i. spinas et tbulos q̄
semente dīcā suffocauerūt. Et cris⁹. idē exponēs
dicit. q̄ nō silē detinent q̄ pauca hūt et q̄ multis
habundāt. qm̄ adiectio diuitiaz maiore accendit
flaminā. et violentior fit cupido. aug⁹ etiā dicit in
eplā ad paulū et therosiā q̄ trena diligunt⁹ arca⁹
adepta q̄ cupita. nā vñ iuueis iste tristis disces
fit nisi q̄ multas habebat diuitias. aliud est enim
velle incorporare q̄ desunt. aliud iā incorporata. diuel
lere. illa eīn velud extranea repudiant. illa. velud
membra p̄sindunt. Sedo vtilitas p̄dicti consilij
manifestat per dñm̄ verba. que subdidit q̄ diues
difficile intrat in regnū celoz. vt enim Jero⁹ dicit
qd̄ quia diuitie habite difficile contempnunt. non
dixit impossibile esse diuitē intrare in regnū celoz.
vbi difficile ponit. non impossibilitas p̄tendit. sed
caritas demonstrat. Sed sicut cris⁹ dicit super
math⁹. procedit vltorius dñs ad ostendendū q̄ est
impossibile dicens. facili⁹ est camelū per foramen
acus transire q̄ diuitem intrare in regnū celoz.
Ex quib⁹ verbis fm̄ augustinū in libro de q̄stioib⁹
ex ro. discipuli adūterūt oēs q̄ diuitias cupiūt in
diuitiū haberi nūo. alioqñ cū pauci sint diuites in
op̄acōne multitudinis pauper. non quesuissent
discipuli. quis ergo poterit saluus esse. Ex quibus

duab⁹ dñi sentēcijs apte ostendit qd diuitias pos-
sidentes. difficile intrant in regnū celoz. qz ut alibi
dicit. Sollicitudo hui⁹ seculi et fallacia diuitiaz
suffocant verbū dæet sine fructu efficiūt. Eos vero
qui inordinate diuitias amāt impossibile ē intrare
regnū. multo magis q̄ ad lrām camelū p foramen
acus trāsire. hoc em̄ impossibile est: qz repugnat
nature. illud vero qz repugnat diuine iustitie que
est virtuosior omī create nature. Ex hys maifeste
apparet racō diuini consilij. Consiliū em̄ dat de eo
qd est vtili⁹ fm̄ illud. y. coz. viij. Consiliū in hoc
do hoc em̄ vtilē est. vtilius autē est ad vitā eternā
āsequendā diuitias abicere q̄ eas possidere quia
possidentes diuitias difficile est intrare regnū ce-
loz. eo qd difficile sit affectum diuicijs possessis nō
alligari. Gregori⁹ vlti nō facile ad deum veniūt q̄s
in terrenis actibus prospera comitant. Salubrit̄
ergo consuluit dñs tamq̄ vtili⁹ ut diuitie relinquerēt
Sed posset aliquis p̄tra p̄missa obicere quia ma-
theus et zachæus diuitias habuerunt et tamen
regnum celoz intrauerūt. Hoc Jero⁹ soluens di-
cit. Considerandū est qd eo tēpore quo intrauerūt:
diuites esse desierant. Sed cum abraham numq̄
diues esse desierit qñ p̄ca⁹ in diuicijs fuerit mor-
tuis et eas in morte reliquerit filijs ut in gen̄ di-
videt fm̄ p̄dicta non fuisse perfect⁹ cum dñs ad

eum dixerit. gen. xvij. Esto perfectus. Quæ quidē
questio solui non posset si pfectio cristiane vite in
dimissione diuitiarū consisteret. Dequeret enim
q̄ qui diuitias possideret non posset esse perfectus.
Sed si verba domini diligenter considerent non
in ipsa dimissione diuitiarū posuit perfectionē sed
hoc ostendit esse quasi quandā perfectionis viā;
ut ostendit ipse modus loquendi cum dicit. Si
vis perfectus esse. vade et vende omnia que habes
et cetera. quasi in sequela xpisti consistat perfectio
dimissio vero diuitiarū sit pfectionis via. vnde Je-
romim⁹ dicit q̄ quare non sufficit tantū relinque-
re. adiūgit. potius qd̄ perfectum est. et secuti sum⁹
te. Origenē etiā in eodem loco dicit q̄ hoc qd̄ dicit.
Si vis pfectus esse. ac. non sic intelligit q̄ in ipso
tpe quo tradiderit bona sua pauperib⁹ fiat omnino
pfect⁹. sed in illa die inaperet specularō dei addu-
cere eū ad omnes virtutes. potest ergo ptingere
q̄ aliquis diuitias possidens pfectionem habeat
caritate deo pfecte inherens. Hoc modo abraham
diuitias possidens pfect⁹ fuit. nō quidē habēs aim
diuitiarū ritum. sed totaliter deo pūctum. Et hoc
significant verba dñi dicentis ad eum. Ambula
corā me et esto pfect⁹. quasi in hoc ei⁹ pfect⁹ ostē-
dens esse. q̄ coram deo ambulauerit. eum perfecte
amando vsq; ad contemptū sui. et omniū suoz qd̄

maxime in ymmolacōne filij sui demonstrauit. vñ
ei dictū est quia fecisti rem hāc et nō pepasti filio
tuo ppter me benedicā tibi. gen. xxy. Si quis vero
ex hoc arguere velit mutale esse cōsiliū dñi de di-
uicijs dimittendis quia abrahā diuitias possedit
et tamē pfect⁹ fuit. Ad hoc ptz rñsio ex dictis. nō
em̄ dñs ea racōne hoc dedit filiū. q̄si diuites pfecti
esse non possent aut intrare regnū celoz. sed q̄ de
facili nō possunt. Magna em̄ virtus fuit abrahe
q̄ diuitias possidens a diuicijs libez animū habuz
it. sic magna virtus fuit sampsoni q̄ absqz armis
cū sola mandibula azine multos hostes pstrauit
nec tamen inutiliter cōsiliū datur militi ut ad
bella procedens assumat arma ad hostes vincen-
dos. nec ergo inutiliter datur cōsiliū pfectionē
desiderantib⁹ ut dimittant diuitias: quia in diui-
cijs abrahā potuit esse pfectus facta enim mira-
bilis: non sunt in cōsequentia trahenda quia in-
firmi magis ea mirari et laudare possunt q̄ imi-
tari. Ecclē. xxy. Beatus vir qui inuentus est sine
mācula ⁊ qui post aurum non abiit cetera. mag-
ne enim virtutis diues esse ostenditur et perfecta
caritate fixus in deo. qui ex affectu diuitiaz mali-
tiam peccati non trahit: qui post aurū cōcupiscens
do non vadit: nec in diuicijs confidendo per sup-
biam super alios se extollit. pmo. thymo. vltimo.

diuitiis huius seculi p̄cipue non alta sapere nec spe-
rare in incerto diuitiarū. Sed quāto diuitis ta-
liē instituti maior est beatitudo et virtus. tanto ta-
lium diuitū minor est nūs. vnde sequit̄. Quis est
hic et laudabim⁹ eum fecit enim mirabilia in vita
sua. vere mirabilia facit qui in diuitiis viuens di-
uitiis affluentib⁹ cor non apponit. et si quis talis
est absqz dubio probat̄ perfectus. vnde sequitur.
Quis est p̄batus in illo id est q̄ absqz macula di-
uitias habeat et perfectus inuentus est. quasi di-
ceret rarus. et hoc erit illi in gloriā eternā. Qd̄
consonat verbis domini dicentis. q̄ difficile diues
intrat in regnū celoz. Hec est ergo p̄ma via pue-
niendi ad p̄fectionem ut aliquis studio sequendi
xp̄m. dimissis diuitiis paupertatē sectet̄.

Capitulum. 9. de sc̄da perfectionis via que est
per abdicōnem carnalium affectionum et ma-
trimoniū.

Ut autē sc̄dam viam p̄fectionis aueniam⁹
ostendam⁹ accipiendū est verbū augustini
qui in. xij. de trinitate dicit. q̄ tanto magis quis
inheret deo. quanto min⁹ diligit pp̄rium. Sc̄dm
xij. ordinem pp̄ior bonoz que homo pp̄ter deum
contempnit. est attendendus ordo eoz quibus ad
p̄fectam dei inhesiōēz puenit. p̄us enim relinquē-
da occurrunt que nobis min⁹ diuncta sunt. vnde

pus occurrerit ad pfectionē tendentib⁹ exteriora bo-
na relinquere que a nr̄a naturā sūt separata. post
hoc relinquenda occurrunt ea que nobis nature
p̄mumione et affinitatis cuiuscūq; necessitate p̄iū-
gunt. vnde dñs dicit luce. xiiij. Si quis venit ad
me eo nō odit patrē suū et matrē suam et vx. et fi-
fratres et soro. non potest me⁹ esse discipulus. sed
p̄cūitate libet ut gg. dicit quomō parentes et car-
nales amicos odire p̄cipim⁹. qui et iubem⁹ immi-
cos diligere? Sed si vim p̄cepti p̄pendimus
vtraq; agere p̄r discreōnem valemus. quasi em̄
per odium diligitur qui carnaliter sapiens dum
praua nobis ingerit. non auditur. Sic em̄ prox-
imis exhibetur nostris odij discreōnem debemus
ut in eis diligamus q̄ sunt. et habeamus odio qd̄
in via dei nobis obfistunt. Quisquis enim eterna
iam cōcupiscit in eam quam aggreditur causam
dei. extra patrem extra matrē. extra vxorē extra
fi. extra cognatos extra seipm̄ fieri debet. ut eo re-
tius cognoscat deum quo in eius causa cognoscat
neminem. Manifestum est enim q̄ carnales af-
fectus intencōnem mentis diuertant eiusq; acie
obscurant. Int̄ ceteras autem proximoz necessi-
tates maxime affectu cōiugali humanz vincatur
anim⁹ intm̄. q̄ sicut dicit gen. ij. ex ore primi par-
rētis relinquet homo patrē et matrē et adheret

uxori sue. Ideo ad perfectionem tendentibus maxime conjugale vinculum est vitandum. quia per hoc homo maxime curis secularibus implicatur. Hanc etiam causam assignat apostolus sui consilii quod dederat de continentia seruanda. dicens. i. cor. vij. qui sine uxore est sollicitus est que sunt domini quomodo placeat deo. Qui autem cum uxore est sollicitus est que sunt mundi. Et ergo homo liberi deo vacet etiam perfectius inhereat. scilicet ad perfectionem via est perpetua observatio castitatis. Habet autem continentie bonum ydoneitatem aliquam ad perfectionem consequendam. Impedit enim animus hominis libere possit deo vacare non solum ex amore exteriorum rerum. sed multo magis interiorum passionum impulsu. Inter omnes autem passiones maxime rationem absorbet concupiscentia carnis et venereorum usus. unde augustinus dicit primo sobriolorum nichil esse sentio quod magis deiciat animum vitilem quam blandimenta feminea. corporumque contactus sine quo uxor haberi non potest. Ideo continentia via est maxime ad perfectionem adipiscendam quam apostolus consuluit. i. cor. vij. De virginibus inquam preceptum non habeo consilium autem do tamquam misericordiam assecutus ut sum fidelis. huius etiam vite utilitas ostendit mat. h. xix. ubi cum discipuli pro christo dicerent. Si ita est causa hominis cum uxore non expedit nubere

dn̄s respondit. nō oēs capiūt illud verbū sed q̄b̄
datū est. in quo arduitate h̄ vie ostēdit. Et q̄ ab
eiḡ p̄secuōe deficiat virt̄ q̄is et q̄ ad eā nō nisi do-
no dei puenit dicit. sapie. viij. Scio q̄ alii stanes
esse nō possū nisi de⁹ det. et hoc ip̄m erat sapia scire
volo omēs hoies eē sic meip̄m. qui continentia suo-
cui⁹ eēt hoc donū. cui p̄sonat dictū apli. i. cor. vij.
s̄ vnusquisq̄ p̄p̄riū donū habz a deo. alii quidē sic.
alii autē sic. vbi apte p̄tinetie bonū dono dei asseris
bit. sed ne rursus aliq̄s ad hoc donū p̄sequēdū p̄m
suas vires negligat conari dn̄s ad hoc hortat cō-
sequēte p̄prio exemplo cum dicit. Sunt eunuchi
qui seip̄os castrauerunt non membroz abscisione
ut dicit crisost⁹. sed maloz cogitacōnū inter emp̄cōe.
Deinde inuitat p̄ponens p̄miū cum subdit p̄pter
regnū celoz. sapie. viij. Casta generacō in perpetuū
coronata triumphat incoquinatoz certaminum
p̄miū vincens. Ultimo tamen hortatur verbo cū
dicit qui potest capere capiat. que ut Jero⁹ dicit
hortantis dn̄i vox est: et milites suos ad pudicitie
p̄miū cōcitantis quasi qui potest pugnare pugnet
et superet ac triumphet. Si quis autē obiectionē
moueat de abrahā qui perfectus fuit et alijs iustis
antiquis a matrimonio non abstinentibus patet
responsio per hoc qd̄ dicit Augustinus libro de bono
singali. continentia non corpis sed animi virtus est.

Virtutes autē

virtutes autē animi aliquā in opere manifestant
aliquā in habitu latent. Quo circa sic nō est impar
meritū patientie in petro qui passus est. et in io-
hanne qui passus nō est. sic nec impar meritū est
cōtinentie et in iohanne qui nullas expertus est
nuptias. et in abrahā qui filios gñauit. Illi⁹ gñ
celibatus et isti⁹ nubiu pro tpm distribuōe xpo
militauerūt. Dicit ergo fidelis p̄tinens: ego quidē
nō sum melior q̄ abrahā. sed maior est castitas ces-
libū q̄ castitas nuptiaz. quaz abrahā vnā habuit
in usu ambas in habitu. Caste quippe iugalter
vixit. Esse aut castus potuit sine iugio. sed tunc
nō oportuit. ego vero facili⁹ nō vtor nuptijs quib⁹
est usus abrahā q̄ si vterer nuptijs sicut usus est
abrahā. et ideo melior sū illis qui animi incōtinē-
tiā nō possunt q̄ ego: non illis qui p̄tē t̄pis d̄am
non fecerūt qd̄ ego nūc ago. Illi meli⁹ egissent si
tūc agendū esset q̄ sicut illi egerūt sic ego nō age-
rem etiā si nūc agendū esset. Hec aut augustini
soluō cōcordat cū eo qd̄ sup̄ dictū de obseruantia
paupertatis. Tantā em̄ p̄fectionis virtute habe-
bat in mente qd̄ nec p̄pter t̄patiū possessionē nec
p̄tē vsū iugy mens ei⁹ deficeret a p̄fecta dilecti-
one ad deum. Si quis tamē eandē mentis virtutē
nō habens cū possessione diuitiaz et vsu iugy ad
p̄fectionē puenire p̄tenderet p̄sūptuose vinceret

51

errare dñi cōsilia p̄uipendens.

Capitulū. 8. de h̄ijs quib⁹ homo iuuat ad cōtinēntiā seruandā.

Quia igit per continentie viam incedere tam arduū est iuxta verbum dñi ut non omnes hoc capiunt. sed dei dono habeat. per hanc viam incedere volentib⁹ sic agendum est. vt ea vitent quib⁹ a prosecuōne hui⁹ itinēris impediri possēt.

Triplex autē impedimentū continentie apparet. Primū ex parte corporis. Scdm ex pte anime. Tertiu ex parte exterior psonarū vel rerū. Ex parte quidē corporis ex qna ut dicit. gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritū. Cui⁹ quidē carnis opera ibidem esse dicunt fornicatō immūditia c̄c. H̄mōi autē cōcupiscētia carnis est lex de qua. ro. vii. video aliam legem in membris meis repugnantē legi mentis mee. Quāto autē caro magis fouet per ciboz affluentiam et deliciarū molliam. tanto h̄mōi cōcupiscētia magis crescit vt Jero⁹ dicit. vnter mero estuans atq; despuat in libidinē. et p̄. xx. luxuriosa res ē vinū. Et Job iij. dē de behemot p̄ quē dyabol⁹ sign. ficat. Sub umbra dormit et in secreto thalami in locis humētib⁹. Qd̄ exponēs ḡg. xxiiij. mox. dicit. loca humētia sūt opa voluptuosa pes c̄ppe in arida terra nō labit fix⁹ vero in lubrica vix t̄net. In locis ergo

humentib9 iter vite p̄sentis faciunt qui in hac ad
 iustitiam nō possunt resistere. Oportet ergo cōti-
 nentie viam assumentib9 corp9 ppriā abstractis
 delicis: vigilijs ieiunijs et hūmōi exercitijs casti-
 gare. Cui9 rei exemplū ostendit .i. cor. xv. omis q̄
 in agone st̄ndit ab omib9 se r̄stinet. Et subdit
 castigo corp9 meū et in seruitutem redigo cetera.
 et qd ope p̄fecit verbo docuit. dicit enim roma. xij.
 cum p̄mississet non in cubilibus et in pudicijs: et
 carnis inquit curam ne feceritis in desiderijs. Recte
 autem dicit in desiderijs. id est ad voluptatem q̄
 ad necessitatē nature cura est impendenda. unde
 ephe. v. nemo carnem suā v̄mq̄ odio habuit sed
 nutrit et fouet eā. Ex pte aut anime p̄nentie
 p̄positum impeditur dum lasciuīs cogitacōnibus
 quis immorat. unde dñs p̄ ysa. dicit ysa. i. Auferta
 malum cogitacōnū vestrar̄ ab oculis meis. male
 enim cogitacōe p̄lerūqz ad malefaciendum indu-
 cunt. Mich. y. v. qui cogitatis inutile. Et subdit.
 Et operamini malum in cubilib9 vestris. In cō-
 tems autem cogitacōnes malas magis inclinane
 ad peccandū cogitacōnes de delectabilib9 carnis
 Cui9 r̄acō et fm p̄hoz doctrinā assignari duplex
 potest. vna quidem quia cum talis delectacō sit ho-
 mim̄ naturalis et a iuuentute cōiuncta: facile in
 ipsam appetitus fertur cum eam cogitacō p̄ponit.

dz

vnde phus. y. eth. dicit. qd delectacionem diiudica-
re non possumus. de facili quoniam accipiamus eam.

Secunda ratio est ut idem dicit. ii. ethicoz. De-
lectabilia magis sunt in particulari voluntaria
q̄ in vniuersali. manifestū est autem qd per morā
cogitacionis ad particularia queq; descendimus.
vnde per cogitacionem diuturnam maxime libido
prouocatur. Et ppter hoc apostolus. i. cor. ii. di-
cit. fugite fornicacionem quia ut glosa dicit et au-
gustinus ibidem cum alijs vicijs potest expectari
conflictus. sed hanc fugite ne appropinquet. quia
non aliter nec melius potest vinci. Contra igitur huius
incontinentie impedimentum. inuulaplex remedium
inuenit. Quoz p̄mum est ut mens circa diuinoz
contemplacionem et oracionem occupetur. Ephe. v.
nolite inebriari vino in quo est luxuria. sed imple-
amini spiritu sancto loquentes vobismetipsis in
psalmis et ympnis et canticis spūalib; qd ad cō-
templacionez ptinē videt. canētes et psallentes in cor-
dib; v̄s dño qd ad oracionem ptinere videt. Hinc
dñs p̄ ysa. xs. laude mea infrenabo te ne itereas.
Est em̄ qddā frenū aiām ab interitu retrahens.
laus diuina. Scdm̄ remediū ē studiū septuorū.
fm̄ illd̄ Jeronimi ad rusticū mōchū. ama septuorū
studia et carnis vitia nō amab. vñ ap̄ cū dixiss;
thymotheo. i. thy. iij. Exemplum esto fidelium

in verbo in quietatione in caritate in fide in castitate
te. mox subdit dū venio attēde loci. Tertiū reme-
diū quibusq; cogitacōib⁹ bonis sūm occupare. vñ
criso⁹ sup math. dicit qd absisio mēbri nō ita opri-
mit tēptacōem et tñquillitatē facit vt cogitacōis
frenū. vñ aplūs ephē. iij. De cetero frēs qāq; sūt
vera. qāq; pudica. qāq; casta. qāq; sancta. qāq;
amabilia. qāq; bone fame. si qua virtus. si qua
laus disciplinē hec cogitate. Quartū remediū est
vt homo ab otio desistens etiā incorpalib⁹ labori-
bus seipm exerceat. Eccle. xxxij. dicit. multā ma-
litiā docuit otiositas. Et specialis otii est vitioꝝ
carnalū incentiuū. Ezech. xvi. hec sunt iniquitas
zodome sororis tue. supbia. saturitas panis et ha-
būdantia et otii. Ideo Jerog ad rusticū monachū
scribens dicit. fac aliquid operis vt semp dyabol⁹
inueniat te occupatū. Quintū remediū est adhi-
bere etiā oca carnis paupiscentiā aliquas animi
tribulacōnes. vnde Jerog in eadem epistola recitat
et in vitas patz habet. qd in quodā cenobio quidā
adolescens per nullā opis magnitudinē flammā
poterat carnis extinguere. et eum piclitantē pat
monastery hac arte sanauit. Impetrauit em audā
viro gūi ut cū iniurijs et quicys insectaret hoīez
et post irrigatā iniuriā pūg veniret ad q̄rimoniā.
vcati testes p eo loq̄bant q̄ iniuriā fecit. sol⁹ pat

monasterij defensionē suā apponebat. ne forte has
bundanti tristitia frater absorberelet. Ita an̄ est
deductus quo expleto adolescens interrogatus sup
cogitacōib⁹ pristinis. r̄ndit ip̄e. viuere michi non
licet. et fornicari libet. Ex p̄te autē exteriorū rez
ppositu cōtinentie impedit per aspectū et frequē
tia colloquia mulierū et earū consortia. vnde eccle.
ix. pp̄t sp̄m mulierū multi perierūt. ⁊ ex hoc cau
piscencia ei⁹ quasi ignis exardescit. Ideo p̄tra hoc
est remediū adhibendū qd̄ ibidē dicit. ne respicias
mulierē matiuolā ne forte incidās in laqueos illi⁹.
cū saltatē ne assidu⁹ sis. ne forte pereas ineffica
tia illi⁹. virginē ne aspicias ne forte scandalizēs
in decore illius. Et eccle. x. omni homi noli intē
dere in sp̄te et in medio mulierū noli cōmorati
de vestimentis enim procedit tinea et a muliere
iniquitas viri. Jeromin⁹. monach⁹ sciens imbe
cillitatē suā et vas fragile qd̄ portat timet offende
re ne impingat et corruat atq; frangat. vnde et
mulierū et maxime adolescentulaz vitet aspectū
ne eum capiat oculus meretricis. ne forma pul
cherima ad illicitos ducat amplexus. Ex quo
patet qd̄ sicut abbas moyses dicit in collationi
bus patrum pro puritate cordis seruanda. ieiun
ioz. medias vigilas labores corporis. nuditatem
ceterasq; virtutes debere suscipere nouerimus.

ut scz ab vniuersis passionib⁹ noxijs illesū p̄tare
cor n̄m et cōseruare possim⁹ et ad p̄fectionē cari-
tatis hys gradib⁹ inuicēdo ascēdere. Ob hoc ergo
in religionib⁹ sūt hmōi opera instituta nō quia in
īp̄is p̄ncipalit̄ cōsistat p̄fectio sed qz hys q̄si q̄bus
dā instrumentis ad p̄fectionē puenit̄. vñ ibidē sub-
dit. Igit̄ ieiunia. vigiie. meditacō sc̄pturaz. nu-
ditas ac p̄uacō omniū facultatū nō p̄fectio sed p̄s-
fectionis instrumenta sūt. qz in īp̄is nō p̄sistit dis-
cipline finis. sed p̄ ulla puenit̄ ad finē. Si aut̄ q̄s
obiciat qz absqz ieiunio vigilijs et hmōi exercitijs
p̄t homo p̄fectionē acq̄tere cū de d̄no dicat. math̄.
xi. remit̄ filij hoīs māducās ⁊ bibēs suiqz discipuli
non ieiunarent quēadmodū discipuli ioh̄anis et
p̄h̄ei. Ad hoc r̄ndet̄ in glosa. qz ioh̄es vinū et si-
cētā nō bibit. qz abstinētia indigz cui nulla ē potēs-
tia nature. de⁹ aut̄ q̄ p̄cā p̄t p̄donare cur a p̄cōis-
b⁹ māducātib⁹ declinaēt quos ieiunātib⁹ poterat
facere forcōres. Discipuli aut̄ xp̄i nō habebāt op⁹
ieiunio qz p̄sentia sponsi illis fortitudinem dabat
maiorē q̄ discipuli ioh̄is p̄ ieiunū haberēt. vñ de
d̄ns ibidē dicit. remit̄ dies q̄n aufert̄ ab eis sponsus
⁊ tūc ieiunabūt. Qd̄ exponēs cris⁹ dicit ieiunū
triste ē nō naturalit̄ s̄ q̄ sūt imbecillis dispōis.
hys em̄ q̄ sapiam cōtemplari desiderāt ē delectabile qz
ergo discipuli imbecilles erāt nō erat tps̄ t̄stitiā

DA

inducēdi quouq; firmarent. p qd mēat q nō gnās
le erat q tūc fiebat sed dispensacōe quadā. Qd autē
hōi exercitia expēdiāt ad vitanda peccata et ad
pfectionē consequendā. aplūs expresse dicit. y. cor.
vi. nemini dātes ullā offensionē ut nō vituperet
ministrū nēm sed in omib; exhibeam; nos sicut
dei mistros in multa paciā ac et addit in castitate.

Capitū. 11. de tertia pfectionis via que est p ab-
renūtiacōnem pprie voluntatis.

Non solū necessariū est ad pfectionē caritati s
quādā q hō exteriora abiciat s etiā qdāmō se
ipm derelinquat. Dicit em̄ dpo. iij. de di. no. q di-
uin; amor est extasim faciēs. i. hōiem extra seipm
ponēs nō finēs hōiem suūp; eē: s hui; qd amat.
Cui; rei exēplū in seipō mtrāuit. aplūs dicit gal.
ij. uiuo ego iā nō ego s uiuit in me xps qsi suā vi-
tā nō suā existimās s xpi: qd ppriū sibi erat cō-
tēpnens. tot; ppo inhēbat hoc etiā dicit de qbus;
dā eē pletū cū dicit. col. ip. mortui em̄ estis et vi-
ta vrā abscondita est cū ppo in deo. Ideo exhortē
etiā alios ut ad hoc pueniāt cū dicit. y. cor. v. pro
sib; mortu; est xps ac. Ideo ut habet luce. xvij.
postq; dixerat. Si q; venit ad me et nō odit pēm
et mēm ac tāq; ad mat; hortans subdit. adhuc
autē ex aiām suā: nō p̄t me; eē discipul;. hoc idem
docet mat; xvi. dicit. Si q; vult post me venire

abne. ac Huius aut salubris abnegationis et caritati
odij obfuantia. p[ro]p[ter] quide[m] n[ecess]aria e[st] ad salute[m] et o[mn]i-
b[us] qui saluant[ur] d[omi]nis. p[ro]p[ter] aut[em] ad p[er]f[ect]io[n]is p[er]tinet exple-
me[n]tu[m]. ut e[ss]e[m] ex sup[er]p[ro]p[ri]a dyomisij auctoritate ap-
paret de rati[one] diuini amoris est ut amans no[n] sui
ip[s]i[us] remaneat s[ed] amati. Sed[m] ergo diuini amo[ri]s
gradu[m] necesse e[st] odiu[m] et abnegatione[m] p[re]dicta[m] distigui
Est aut[em] n[ecess]ariu[m] ad salute[m] ut homo sic deu[m] diligat
ut in eo fine[m] sue dilectionis ponat nichilq[ue] admit-
tat q[uo]d contrariu[m] diuine dilectioni existat. Ideo co[n]-
sequenti et odiu[m] et abnegatio[n]e[m] sui ip[s]i[us] e[st] de n[ecess]itate
salutis. cu[m] s[ecundu]m g[ra]m[m]atice[m] omelia. vi. vitam p[ro] nouitate[m] q[uo]d
p[ro] uoluntate[m] suam. et ad hoc nitimur ad q[uo]d per no[n]-
uitate[m] uocam[ur]. et sic nos ip[s]os relinq[ui]m[us] et abne-
gam[us]. Et ut in alia omelia dicit aiaz n[ost]ra odium
cu[m] ei[us] carnalib[us] desiderijs no[n] acquiescim[us]. cu[m] ei[us]
appetitum frangim[us] et ei[us] uoluptatib[us] reluctamur.
Ad p[er]fectione[m] uero p[er]tinet ut ho[m]o p[ro]p[ter] intentione[m] di-
uini amoris eti[am] ea abiciat q[ui]b[us] licite uti posset ut
liber[us] deo uacet. Sed[m] h[uius] ergo modu[m] eti[am] p[re]s[ens]
est ut et odiu[m] et abnegatio[n]e[m] sui ip[s]i[us] ad p[er]f[ect]io[n]is p[er]ti-
neat. u[nde] ex mo[do] loquedi appa[re]t hec a d[omi]no p[ro]posita
q[uo]d ad p[er]fectione[m] p[er]tineat. ut e[ss]e[m] dicit mat[th]. xix. Si
uis p[er]fectus esse uade ac. no[n] n[ecess]itate[m] impones sed
uoluntati relinquens ita dicit. Si quis uult post
me uenire ac q[uo]d criso[stomus] expones dicit no[n] coactiuu[m]

facit sermone. nō em̄ dicit si volueritis oportz vos
hoc pati. Sicut aū dixisset si quis velit ad me et nō
odit patrem et matrem et mox subdit. q̄s em̄ ex vob vō
lēd edifi. ac Qd̄ exponit gḡ. in om̄e. d. qz sublimia
p̄cepta data sūt. p̄tinē p̄paco edificande sublimitas
tis adiūgit et post dicit. Istos sūptus diues habē
nō potuit qui cū p̄cepta relinquēdi omnia audissz
tristis abcessit. Ex quo p̄tz hoc ad p̄fectionis p̄sitiū
p̄m̄ aliquē modū p̄tinē. hoc p̄sitiū p̄fectissime martir
res impleuerūt. de quibz aug⁹ in s̄mone de mar
tiribz dicit qz nulli tm̄ impendunt optū qui seipos
impendūt. Martires ergo sūt qui vitā p̄ntē p̄p̄
p̄m̄ quod amō odio habuerūt abneḡ āt̄s seipos
qz ut crisost⁹ sup̄ math̄. dicit q̄ negat amīcū vel fr̄ez
vel famulū vel quēcumqz. et si flagellatū viderit et
quēcūqz patientē nō assistit nec adiuvat. Ita vult
nos corpi n̄o nō ignoscē ut et si flagellauerūt vel
quēcūqz aliud fecerūt corpi n̄o nō parcam⁹. Et ne
estimes qz vsqz ad verba tm̄ et st̄uelias oportz ab
negāe seipz ostēdit. qz oportz abnegāe seipm̄ vsqz
ad mortē et turpissimā crucis scz vñ sequit̄ tollat
crucē suā. hoc autē p̄fectissimū iō dixim⁹ qz martir
res p̄p̄ deū illd̄ contempnūt scz p̄p̄riā vitā p̄p̄ quā
omnia t̄p̄alia q̄runt et ei⁹ s̄p̄uacō etiā cū oim̄ alioz
amissione cib⁹ alijs p̄ferē. plus em̄ hō vult a di
uitias p̄dere et aicos adhuc autē corpi⁹ infirmitati

succubere et in huiusmodi redigi: quod vita p[ro]uati. unde
hoc beneficiu[m] victis a victorib[us] p[ro]stat. ut vite p[ro]ce-
tes aseruēt huiusmodi subiectos. vult sathan ad deum
dixit ut legit Job. y. pelle p[ro] pelle et o[mn]ia q[ue] h[ab]et h[omo] da-
bit p[ro] a[n]i[m]a sua. i. p[ro] corporali vita suanda. Int[er] alia
vero quāto aliq[ui]d naturalit[er] magis amat tāto p[ro]fe-
ctius cōtempnit p[ro]pter xpm. nichil ē aut[em] h[omi]ni amabili[us]
lib[er]tati p[ro]prie voluntatis. p[ro] h[ab]ere em̄ h[omo] ē et alio[rum] d[omi]n[us]
et p[ro] eā alijs vti vel frui p[ro]t. p[ro] hanc etiā suis actib[us]
d[omi]nat. unde sicut homo dimittens diuitias et per-
sonas diuitas eas abnegat ita p[ro]prie voluntatis
arbitriū p[ro] q[uo]d ipse sui d[omi]n[us] ē seipm abnegat inuenit.
Nichilq[ue] est q[uo]d homo naturali affectu magis refu-
giat q[uam] seruitute. unde et nichil posset homo p[ro] alio
amph[us] impendē post hoc q[uo]d seipm in morte pro eo
tradere vellet q[uam] q[uo]d se ei[us] huiusmodi subiugaret. thom.
pi Thobias iunior dixit ad angelū. si meipm tra-
dā tibi suū nō ero dign[us] p[ro]uidētie tue. hui[us] aut[em]
voluntatis lib[er]tate aliq[ui] sibi p[ro]xim[um] adimūt p[ro]pter deū
dū q[uo]d aliq[ui]s votū particulare emittit de quocūq[ue] fa-
ciendo vel nō faciendo. per votū em̄ n[ati]uitas q[uo]dā
uolenti imponit. ut id de cetero non liceat q[uo]d pri-
us habet sed q[uo]dā necessitate cōstringit ad reddēdū
q[uo]d vult. ps. reddā tibi vota mea q[ue] distix. la. mea
Et eccle. vi. Si quid vouisti deo ne moreris red-
dere displicet enim ei infidelis et stulta promissio.

Aliqui vero libertati voluntatis totalit̄ abrenūciāt
se ppter deū alijs subiacentes p obedientie votum
Cui⁹ obedientie exemplū p̄cipuū habem⁹ in r̄po.
de quo. ro. v. Sicut per inobediētiā vni⁹ homis
peccatores p̄stituti sunt multi. Ita per vni⁹ hois
obediētiā iusti p̄stituunt multi. Quā et ampli⁹
manifestauit. phil. .ij. d. humiliāuit semetip̄m fa-
ctus obediēs vsq; ad mortē. hec autē obediētia in
abrenūciācōne pprie volūtatis p̄sistit. vñ dicit ip̄e
mat h. xxvi. pat̄ mi si possibile ē trāsser a me calicē
istū. verūtū nō sic ego volo sed sic tu. Et Jo. vi. di-
cit descendi de celo nō ut faciā volūtātē meā s; ei⁹
q̄ misit me. In quo nobis dedit exemplū ut sic ip̄e
volūtātē suā huānā abnegabat supponendo eam
diuine: ita et nos nr̄m deo totalit̄ supponam⁹ et
hoib⁹ q̄ nob̄ p̄ponunt tāq; dei mīstri. heb. vi. obe-
dite p̄positis vr̄is et subiacete eis.

Capitulū. 12. q̄ tres p̄dē p̄fectionis vie pprie
ad statū religionis p̄tinent.

Ecundū autē t̄plice viā p̄fectionis assignatā
in religioib⁹ t̄plex dē votū inuenit. scz votū
p̄auptatis. p̄tētie. et obie vsq; ad mortē. Per vo-
tū p̄auptatis p̄mā p̄fectionis viam religiosi assu-
mūt omni pprietati abrenūciantes. Per votū autē
p̄tētie aggrediunt sc̄daz m̄mōio p̄petuo abrenū-
ciantes. Per votū autē obie manifeste t̄t̄riā viā

assumunt voluntatem propriam abnegando. Hoc
etiam triplex votum: religioni congrue adaptatur.
Nam ut aug⁹ dicit. x. de a. dei religio non quilibet
h⁹ dei cultum significare videtur. Et tunc⁹ in ethoica sua
dicit quod religio est que auidam supiori nature quam di-
uinam vocat cultum ceremoniarumque offert. Cultus autem
soli deo debetur in sacrificiis et oblatione ostendit. offert
autem deo sacrificium de exterioribus rebus quam aliquid propter deum
largitur secundum illud hebreum. ubi beneficii autem et nominis no-
lite obliuisci talibus enim hostiis premeret deus. offert
etiam deo sacrificium de proprio corpore dum scilicet qui christi sunt
carne sua crucifixerunt cum vicibus et dampnificibus. unde
ait apostolus rom. xij. exhibitis corpora vestra hostiam viuam
sanctam deo placentem. Est etiam sacrificium tantum deo accep-
tissimum quam aliquis spiritum suum offert deo secundum illud psalmi. sa-
crificium deo spiritus rectus. Sed sciendum quod sic generaliter super ezechiel
dicitur hoc inter sacrificium et holocaustum distat. quod omne
holocaustum sacrificium est et non omne sacrificium holocaustum.
In sacrificio enim pars peccandi in holocausto vero
totum peccatis offerri consuevit. Quando ergo ali-
quis aliquid suum deo offert et aliquid non vult
sacrificium est. Cum vero omne quod habet omne quod viuunt omne
quod sapit omnipotenti deo vult holocaustum est quod quidem
implebitur per ea vota predicta. unde manifestum est quod huiusmodi vota
deo emittunt quasi propter dei holocausti excellentiam a theo-
nomatice religiosos vocari. per sacrificium autem oblationemque

fm legis mandatu pro peccatis satisfacere oportet
ut in leuit. expresse iubetur. unde ps cum dixisset.
que dicatis in cordibus vestris et in cubilib9 vris
zpugnini. mox de sacrificio subdens dicit. Satisfi-
cate sacrificium iustitie. id est opera facite iusta.
post lamentu penitentie fm glosam. Dicit ergo
holocaustu est pfectu sacrificiu ita per tota pmissa
pfecte homo satisfacit deo cui etiã de exterioribus
reb9 et de pprio corpe et de pprio spiritu holocaustu
offert. Ex q ptz q religiois stat9 nõ solu pfectioez
caritatis s; etiã pfectione penitentie continet intm:
q nulla sunt peccata tam graua pro quib9 homi-
non posset imponi pro satisfactione religionis as-
sumpco: q religionis status omnẽ satisfactionem
cõscendit. unde ut habet. xxxij. q. ij. ca. ammonet
Astulfo q vxore occiderat consult ut monasteriu
ingrediat qsi meli9 et leuius. alioqn ei durissimã
penitentia iniugẽt. Inẽ aut ea q ad religiois statu
dixim9 ptinẽ pãpuiẽ obediẽtie votu. qd multaplẽ
apparet. Primo qd q per obie votu hõ deo ppria
voluntate offert. p votu aut continẽtie offert ei sacri-
tiu de corpe pprio. p votu aut paupertatis de exteri-
orib9 reb9. sic ergo int hois bona corp9 pfect ex-
teriorib9 reb9 et anima corpi. ita votu continẽtie voto
paupertatis pferẽ. votu aut obie vtiqz. Sedo patet
hoc q p ppria voluntate hõ et exteriorib9 reb9 vtiẽ

et proprio corpore. Si ergo quod propria voluntate dicit totum
dedisse videtur. vultus igitur est obedientie vultus quod continet
tie et paupertatis et quod animo includit utrumque. hinc est
quod samuel obedientiam omnibus sacrificijs prefert dicens. i-
re. xv. melior est obedientia quam victime.

Capitulum. 13. Ponunt errores in tractatu cum eorum
reprobacionibus.

Homane autem peccatoris dyabolus inuidens diuersos
vaniloquos et sedicionis magistros suscitauit qui
predictas peccatoris vias impugnarent. prima ergo peccato-
tionis viam vigilans impugnavit. contra quem
Ieromus loquens dicit. Quis autem assentire eorum melius facere
quam vultus rebus suis a paulatim fructus possessionum pau-
peribus diuidit non ab eo sed a deo tradit. Si vis peccato-
ri esse ante. Ad eum loquitur qui vult esse perfectus qui cum apostolis
prez: nauicula: et rethe dimittit. Iste quem tu laus-
das sedis est a terra quod quod quem et nos recipimus dummodo
sciamus prima sedis et tunc preferenda. ideo ad excludendum
dum hunc errorem dicit in libro de ecclesia. dogmatibus bonum est facultates
cum dispensacione pauperibus erogare. melius est pro
intentione sequendi deum in se dare et absolutum solli-
citudinis ege cum proprio. Sedas peccatoris viam impugnavit
Iouini animum meretricium uirginitati adequas. Cuius et
rore Ieromus euidentissime refutat in libro quem contra eum scrip-
sit. de quo etiam errore augustinus libro tertio. sic dicit. Iouiani
hesitans factus uirginum vultum adequas pudicitie coniuga

tantū inualuit in v̄be roma ut nōnullas etiam
sanctimoniales de quaz pudicitia suspitio nulla
p̄cesserat deicisse in nuptias diceret. Huc mōstro
sancta ecclesia p̄ omnia fidelissime et fortissime re-
stitit. vnde in libro de eccle. dogmatibz. Sacrate
deo virginitati nuptias coēq̄i ac pro amore casti-
gandi corpis abstinentibz a vino aut carnibz nil
racōne meriti accrescere nō est xp̄iani sed Joumi-
ani. Hys aut antiquis insidijs dyabol⁹ nō p̄tius
nr̄is t̄pibz quosdā dicit̄ inc̄tasse votū obedientie
ac alia vota p̄r impugnantēs dicendo laudabil⁹
esse bona virtutum facere sine votis vel obedientia
q̄ si adhuc faciēda p̄ votū vel obedientiā hō p̄st̄is-
gat. quoz aliqui dicunt̄ intantā resamiā p̄sire q̄
asserūt votū quo aliquis de religione intrāda ob-
ligat̄ posse obmitti absqz demerito salutis. hūc aut
errorem quibusdā vanis et frivolis racōnibz p̄fir-
mare dicunt̄. Dicūt em̄ q̄ tanto aliqd̄ laudabil⁹
est et magis meritorū q̄to est magis voluntariū.
Laudabil⁹ igit̄ et magis meritorū esse videt̄ q̄
aliqs̄ opera virtutū exerceat p̄prio arbitrio absqz
necessitate voti vel obedientie q̄ q̄ ex voto vel obe-
dientia facere p̄pellat̄. Dicunt̄ etiā ad hoc inducē
qd̄ prosper dicit̄ in libro sc̄do de vita c̄templatiua.
sic inq̄t. Abstinerē vel ieiunare debem⁹ ut nō nos
necessitate ieiunādi subdam⁹ ne non iā deuoti sed

inuti rem

inuiti tē voluntariā faciām⁹. possent etiā inducere
hoc qđ aplūs dicit. y. coz. ix. vnus qđqz prout desti-
nauit in corde suo nō ex tristitia nēcitate. hylarē
em̄ datorē diligit deo. oportz igit maifeste ostendē
hoc falsū eē qđ dicūt et eoz friuolas racōes elidē.

ostendendum autē h⁹ errone falsitatē pmo
assumendum est qđ in psal. dē uouete et reddite
dño deo. hic oñdit glō qđ aliq̄ sūt p̄ia vota dei scz sñ
qb⁹ nō ē salq̄ ut uouē fidē in bapō ⁊ hñoi q̄ etiā si
nō pmittim⁹ solue detem⁹ et de hys p̄cipit omib⁹
uouere et reddē. Alia sūt vota singuloz p̄p̄ia ue
castitas v̄ginal et hñoi. Ad hec aut uouēda nos
inducat. nō p̄cipit ut uoueam⁹. s̄ ut vota reddam⁹
uouē em̄ uolūtati ofulic. s̄ post voti emissionē red-
dicō exigit. votū ergo qđdā est in consilio qđdā in
p̄cepto. Ex utroqz aut p̄cludit ex nēcitate qđ meli⁹
ē aliqđ bonū facere ex voto qđ sñ voto. maifestū est
em̄ qđ ad ea q̄ sūt de nēcitate salutis oēs tenent ex
dei p̄cepto. nec ē fas estiāre aliqđ dei p̄ceptū inua-
cū dare. finz aut an⁹libz p̄cepti ē caritas ut dis-
cit aplūs. i. thi. i. frustra igit dat aliqđ p̄ceptū de
aliq̄ faciēdo l̄ nō faciēdo si nō maḡ ptinet ad carit-
tate id facē qđ nō facere. dat aut p̄ceptū nō solū de
credēdo l̄ de nō furādo s̄ ut hec etiā uoueam⁹. Cre-
dere igit ex voto vel abstinere a furto ex voto ac-
hñoi maḡ ad caritate ptinet qđ si sñ voto fiat. Qđ

sunt magis ad caritatem pertinet magis est laudabile
et meritorium ergo magis laudabile et meritorium
est facere aliquid ex voto quam sine voto. Rursus non solum
prohibetur de uirginitate vel castitate seruanda. sed etiam
de uouendo ut in glossa prius inducta. sed consilium non
datur nisi de meliori bono ut dictum est. melius est ergo
uirginitatem seruare cum voto quam sine voto et sicut in alijs.
Ite inter alia bona opera marie obseruatio uirginitatis
commendari solet ad quam dominus inuitat dicens matth. 19.
qui potest capere capiat. Sed ipsa uirginitas commendabilis
ex voto redditur. Dicit enim augustinus de uirginitate Neque
uirginitas quod uirginitas est sed quod deo dicata est honoras
bitur. quam uouet et seruat continentia pietatis. Et infra
nec nos in uirginibus predicamus quod uirgines sunt sed quod deo
dicatae pia continentia uixerunt. multo ergo magis aliquid
bona laudabilia redduntur ex eo quod pro uoto deo dicantur.
Ite quodlibet bonum factum cum enuacione alteri boni me
lius est. nulli autem dubium esse potest quod ipsa promissio boni sit
aliquid bonum. nam et qui homini aliquid promittit aliquid bonum
videtur iam impendere. unde et quibus aliquid promittit gratias
agunt. uotum autem est quodammodo promissio deo sancta ut per illud quod
dicitur ecclesie. u. si quod uouisti deo ne moreris reddere. dis
plicet enim ei infidelis et stulta promissio. melius est igitur
aliquid facere et uouere quam facere simpliciter sine uoto.
Adhuc quanto aliquis plus dat alteri tanto ma
gis ab eo meretur. qui autem facit aliquid sine uoto dat

ei solū qđ facit pp̄t̄ ip̄i⁹ amorem qui autē nō solū
facit sed etiā vouet nō solū dat illđ qđ facit s; etiā
potentiā qua facit. facit em̄ se nō posse qri faciat qđ
p̄us nō facere licite poterat. maḡ igit̄ meret̄ apud
deū q̄ ex voto aliqđ facit q̄ qui idē facit sine voto.
Amphq; ad laudē boni operis p̄tinet qz voluntas
firmet̄ in bono sicut ad grauacōem culpe p̄tinet qz
voluntas obstinata est in malo. manifestū ē autē
qz qui aliquid vouit voluntatē suā firmat ad illđ
qđ vouet et sic cū implet qđ vouerat. opus bonū
ex voluntate firmata p̄cedit. Sicut igit̄ ad ag-
gruacōem culpe p̄tinet qz ex p̄posito firmato ali-
quis malū operet̄. Hoc em̄ est ex malitia peccare.
Ita ad augmentū meritū p̄tinet qz aliqđ op⁹ bonū
operet̄ ex voto. Itē q̄nto aliqđ act⁹ ab excellenciā
virtute p̄gredit̄ tanto laudabilior est cū tota laus
operis ex virtute sit. Contingit autē q̄nq; actū infes-
rioris virtutis a superiori virtute imperari. puta
cū aliquis actū iustitie ex caritate facit. multo igit̄
meli⁹ est opus inferioris virtutis facere ex imperio
superioris virtutis sicut meli⁹ ē opus iustitie si ex
caritate p̄cedit. manifestū ē autē qz p̄ticularia bona
opa que faciū p̄tinet ad aliquas inferiores vir-
tutes. puta ieiunare ad abstinentiā. p̄tinē ad casti-
tatē. et sic de alijs. vouere autē pp̄rie ē latē act⁹ que
nulli dubiū esse debet p̄cōrem vel abstinentia vel

castitate. vel quacūq; hūoi virtute. māi⁹ est enim
colere deū q̄ q̄ recte se habere erga primū aut se
ipm. Opus igit̄ aut abstinētie aut castitatis vel
cuiuscūq; talū virtutū q̄ sūt infra laciā laudabilis
h⁹ est si ex voto fiat. Huic etiā suffragat̄ piū ec-
clesie studiū que hoies ad vouendū inuitat et vo-
uētib⁹ ire in subsidū terre scē vel alius in defensi-
onē sancte ecclesie indulgētiās et p̄uilegia largit̄.
nō aut̄ incitaret ad vouendū si melius esset opera
bona facere sine voto. hoc etiā eēt p̄tra exhortacōez
apli di. i. co. x. xij. Emulamini carismata meliora.
vñ si melig eēt bona opa facere sine voto nō inuita-
ret ad vouendū sed potius a vouendo retraheret
p̄hibendo vel dissuādēdo. Silt̄ aut̄ cū ecclesie intē-
cō sit homines fideles ad meliorē statū reducere
omēs a votis factis absoluēt vt sic eoz bona op̄ra
laudabiliora existerēt. p̄tz igit̄ hūoi opinione rez
pugnare ei qd̄ air ecclesia tenet et sentit. vnde est
tāq; heretica reprobanda. Ad ea que obiciunt
facile est multiplicat̄ respōdere. Primo em̄ qd̄ dicit̄
q̄ opus bonū ex voto factū ē min⁹ voluntariū non
ē vlt̄ in oib⁹ rez. multi em̄ sunt qui ea q̄ vouerūt
tam prompta voluntate faciūt ut si etiā nō vouisset̄
nō solū facerēt sed adhuc vouerēt. Secdo dato
q̄ aliqd̄ opus bonū qd̄ aliqs ex voto vel obediē-
tia facit simplē consideratū sit ei non voluntariū.

sed tñ solum hoc facit ex nccitate wti vel obie quã
nõ vult p̄tereire adhuc. dum hoc facit laudabilius
opat et magis meritorie q̄ si p̄mpta volũtate hoc
idẽ faceret sine wto. et si nõ habeat volũtatẽ p̄mptã
tñ illud faciendi. puta ieiunãdi habet tñ volũtatẽ
p̄mptã wti implendi qd est multo laudabilis et
maḡ meritorũ q̄ ieiunare. vñ pl̄ meret q̄ ille q̄
sua volũtate ieiunat. tãtoq; volũtas wti implẽdi
aut obediẽdi p̄mptior indicat. q̄nto illd qd q̄s fe
erit p̄t obediẽtiã l̄ wti maḡ in se cõsideratũ w
lũtati repũgnat. vñ Jero⁹ ad rusticũ monachum
dicit. p̄ her oia ad id tẽdit oracõ ut doceã te nõ tuo
arbitio dimitte dũ. Et post. non facias qd vis nec
p̄medas q̄ iuberis facias. habẽas q̄ntũ acceperis.
vestiaris qd dat. op̄is tui p̄sã p̄soluas. subiciaris
cui nõ vis. lassus ad stratũ vias. abulãsq; dormi
tes. et nedũ expleto sop̄no. surgẽ p̄pellais. Ex quo
ptz qd ad meritũ boni cp̄is ptinet ut aliq̄s ea que
p̄t seipm nõ vlllet p̄t deũ fatiat. ã patiat. q̄ tũ
to iuenit volũtas p̄mptã diuini amoris q̄ntomaḡ
ea q̄ p̄t ipm faciat l̄ patim⁹ nrẽ volũtati repuḡe
vñ martires maxie p̄mendant. q̄nto plura sustis
nuerũt p̄ dei amore p̄ta huãnã voluntatẽ. vñ. y.
ma. vi. Eleazar⁹ dũ torq̄ret dixit. diros corporis
sustineo dolores sm̄ aiaz vero p̄t timorẽ tuũ libet
hec patior. Tercõ def qd etiã aliq̄s nec voluntatẽ

retineat votū suūdi aut obediēdi. manifestū ē qd cū
deus iudex sit cordiū si apud deū aliq̄s habet rec̄ q̄si
votifactor à obie p̄uacatū si tū impleat qd vult
vel qd ei p̄cipit solo huāno timore l̄ pudore nō est
ei meritoriū apud deum qz non facit volūtate deo
placēdi. sed huāna nēitate coactus. nec tū adhuc
inutilit̄ vult si ex caritate vult. Nam plus me-
ruit in bonendo q̄ ali⁹ simpliciter ieiunando quia
ei meritū reseruat si de p̄uacacōe cordis peniteat
Per hoc etiā ptz r̄nsio ad auctoritates inductas
q̄ locūt de nēitate huāna cū aliq̄s facit qd iurauit
à vult ex pudore l̄ tiōre huāno nō at̄ locūt de nēi-
tate q̄ ē ex fine dilcōis diuine. puta cū aliq̄s facit l̄
patit̄ ea q̄ ali⁹ nollet ut impleat volūtate diuinā. Et
hoc ptz ex ver̄b apli. di. nō ex tristitia à ex nēitate
tristitiā em̄ humanā nēitas inducit. Nēitas autē
dilcōis diuine estitiā tollit à minuit. ptz ergo hoc
etiā ex ver̄b p̄speri di. ne nō deuoti s̄ inuita rē faci-
as volūtariā. nō em̄ nēitas q̄ ex diuina dilcōe p̄ce-
dit deuocōez minuit s̄ qz tal̄ nēitas sit laudabil̄
z appetēda ptz p̄ hoc qd dicit aug⁹ in eplā ad ar.
z paulinā qz iā vultisti. iā te ast̄risti. ad tibi face-
nō licet. p̄usq̄ eēs voti rē⁹ libez fuit q̄ eēs inferior.
q̄uis nō sit ḡtilanda libtas q̄ fit ut nō debeat qd
cum lucro reddit. Nunc vero qz tenet apud deum
sponsio tua. non te ad magnā iustitiā inuito s̄ z

ad penitentiam quam alias uereras. sed a magna iniquitate depresso. non enim talis eris si non feceris quod uulisti. quibus mansisses si nichil tale uulisses. minor enim tunc esses. non peior. modo autem tanto miserior quod absit si fide deo fruereris quanto beator si psolueris. nec ideo te uulisse peniteat ymmo gaudere iam tibi non licet quod ante tuo delicto licuisset. aggredere itaque intrepidus et deum imple factis. ipse adiuuabit que uota tua expetit. felix est natiuitas que in meliora propellit. propterea etiam ex hys uerbis erroneum quod dicitur quod aliquis non tenet implere uotum de religione intranda.

Ca. 12. de perfectione dilectionis proximi necessaria ad salutem.

Hys autem consideratis de perfectione caritatis quantum pertinet ad dilectionem dei. considerandum relinquere de perfectione caritatis quantum ad dilectionem proximi. Est autem considerandum quod multiplex quod dicitur est circa dilectionem proximi. sic et circa dei dilectionem. Est enim quodam perfectione que requiritur. que cadit sub necessitate precepti. est etiam uoluntaria quodam perfectione superabundans que cadit sub consilio. perfectione autem proximi necessaria ad salutem consideranda est ex modo diligendi que nobis prescribitur in precepto de proximi dilectione cum dicitur dilige proximum tuum sicut teipsum. que enim deus est uolens bonum super nos ex se ad perfectionem dilectionis diuine requirebat ut totum cor hominis secundum aliquem modum conuerteret in deum sicut ex deo propter rationem modum diuine dilectionis uoluntate exprimitur per hoc quod dicitur. diliges deum de te. ex toto. corde. et proximum autem non uideret

vlē bonū sup nos exis. s; pticulare infra nos osti-
tutū. ideo nō determinat nob mod⁹ vt aliq; diligat
primū toto corde s; sic seipm. Ex hoc aut mod⁹
ta circa dilcōez primi psecant. pmo vt sit vera di-
lectio. cū em de racōe dilcōis siue amoris hoc eē vi-
deat vt aliq; bonū velit ei quē amat. maifestū est
q; mot⁹ amoris sū dilcōis in duo tēdit sc; in eū cui
q; vult bonū et in bonū qd optat eidem. Et quis
vtrūq; amari dicat tū ille vē amat cui aliq; bonū
optat. Bonū vero qd as optat ab ai cū p acēs dē
amari put ex pnti sub actu amoris cadit. In cōue-
niēs ē em dicē qd illd ppe ac vē amat et destru-
ctiōnē as optat. multa at boā sūt q dū in nēm ve-
tim⁹ vsū asumūē sic vinū dū bibit. et equ⁹ dū ex-
ponit pugne. vñ maifestū ē q cū aliq; res in nēm
vsū vrtē cupi⁹ nos ipos vē et ppe amari. res
at p acēs et cū abusive a nob amari dicūt. mai-
festū ē at q vnusq; sic vē se amat ut sibi ipi bo-
na optet puta felicitatē vrtē sciaz et q ad sustēn-
cōez vite requirūt. qaiq; vē as in suū vsū assuit nō
vē ista amat s; mag seipm. sic at abas res assum⁹
in nēm vsū ita etiā et hoiez. si igit prios tmo dili-
gam⁹ iqtū in nēm vsū vire pnt. maifestū ē q eos
nō vē diligim⁹ nec sic nos ipos et h⁹ apparz i aiā-
tia vtil et delectabil q em amat aliquē qz est ad suā
vtilitatē vel delectacōem seipm amare iunat cui

ex altero delectabile vel vtile bonū qrit nō illū ex
quo qrit. Sic dī amari vitū vel equū q nō diligis
m⁹ sicut nosipos vt eis bona optem⁹. s⁹ magis ve
ipā bona exntia. nobis cupiam⁹. Pamo ergo ex
hoc qd pāpīe qd hō primū sic seipm diligit. dilez
ctionis veritas mīat q nēe ē caritati adesse. pce
dit em caritas de corde bono et scīa pura et fide nō
ficta. i. thy. i. Et ideo vt dī. i. cor. xij. Caritas nō
qrit que sua sunt. s⁹ optat bona eis quos amat.
Et hu⁹ rei seipm exemplū dedit. cum dicit. i. co. x.
nō querens qd michi vtile est s⁹ qd multis vt sal
uū fiat. Secdo ex pētiato mō nob iudicat vt
dileō primi sit iusta et recta. Est em iusta et recta
dileō cū mai⁹ bonū mōi bono pponit. maifestū est
aut qd mē omia huāna bona bonū aīe pāpuū locū
tenet. post hoc aut ordinat bonū corpis. vltimū ē
aut bonū qd pstitit in exteriorib⁹ reb⁹. vñ et hunc
ordinē diligēdi seipm. videm⁹ hoi naturalit inna
tū. null⁹ em ē q nō mallet se corpis oculo pvari q
vsu tacōis q ē ocul⁹ mētis. hūc sūq; pte vitā tuē
dā vel pfuandā hō oīa bona exteriora largit. s⁹m
ill⁹ Job. ij. pellē p pelle et cūta q hō ac. et hic qdē
ordo naturalis dilectionis sui ipi⁹ in paucis vel in
nullis defiat q tū ad naturalia bona de qb⁹ exēplū
posuim⁹. S⁹z inueniunt nōnulli qui q tū ad sup
addita hūc ordinē dileōis pūtunt sicut cum pte

salutē corpis vel delectacōez bonū virtutis à sciētie
multi abiciūt. Rursūq; pp̄t bona exteriora cōgruē
da corp9 suū p̄triciūt et laborib9 inmoderate expo-
nūt q̄z nō ē etiā dilcō p̄mmo ut āpl9 dicā nec v̄ro
isti seipos diligē p̄probanē. hec em̄ morie videt eē
vnūq; q̄z qd̄ est in ip̄o p̄cipuū. vñ et ciuitate aliq̄d
facē dicim9 qd̄ faciūt p̄ncipes ciuitatis. manifestū ē
autē q̄ p̄cipuū in hoīe ē aīa et int̄ aīe p̄tes racō vel
intellect9. Qui ergo bonū aīe rēcōnal cōtēmit in
hecēs bonis aīe sensitiue vel corpis. manifestū est q̄
nō vere seipm̄ diligit. vnde ps̄. Qui diligit iniquitas
tē odit aīam suā. Sic igit̄ rectitudo circa dilcōem
p̄rimi instituit cū p̄cipit aliam. ut p̄rimū diligat
sē se. ut sc̄z eo ordie p̄rimis bona optinet quo sibi
debet optare p̄cipue q̄dē sp̄ualia bona. deinde bona
corpis. et q̄ in reb9 exteriorib9 p̄sistūt. Si quis vero
p̄rimo bona exteriora optinet p̄tra salutē corpis
ā boā corpis p̄tra salutē aīe nō eū diligit sic seipm̄.

Tercō ex p̄dco mō p̄cipit ut sit sc̄a dilcō p̄rimi.
dē em̄ aliq̄d sc̄m ex eo q̄ ordiat ad deū. vñ et altāe
sc̄m dē qd̄ ē deo dicatū et alia h̄mōi q̄ diuino mi-
nisterio mācipant. Qu autē aliq̄s aliū diligit hanc
seipm̄ ex hoc cōgīt q̄ cōionē aliquā habent adm̄-
uicē. Inq̄ntū em̄ aliq̄ duo sūt cōueniūt cōsiderant̄
q̄si vnū et sic vnū eoz se habet ad alterū sic ad se
ipm̄. Cont̄igit autē aliq̄s duos multiplicat̄ cōuenire.

Conueniūt em̄ aliqui naturali uenientia s̄m gn̄as
cōem carnalem. puta qui eisdē parentib⁹ oriunt̄.
Alij uero ueniūt uenientia quādā ciuili puta qz
sūt eisdē ciuitatis municipes sub eodē principē. et
eisdē legib⁹ gubernant̄. Et s̄m unūqzqz officium
uel negociacōem aliqua uenientia uel p̄municacō
inuenit̄. sicut qui sūt socij in negociando uel mili
tando uel fabuli artificō aut in quocūqz h̄m̄oi. Et
h̄m̄oi quidē primoz dilcōes honeste et recte possūt
eē sed nō ex hoc sancte dicunt̄ s̄ solū ex hoc sancte
dicunt̄ qz dilcō primi ordinat̄ ad dēū. Dic̄ em̄ hos
im̄nes q̄ sunt unū ciuitatis p̄fortes in hoc ueniunt
qz unū subdunt̄ p̄ncipi aut̄ legib⁹ gubernant̄. ita
omēs hoies in q̄tū uel in b̄titudinē tendūt habent
quādā gn̄alem uenientia in ordine ad dēū sicut ad
summū oim̄ p̄ncipē et b̄titudinis fortē. et totius
iusticie legislatorē. Considerandū aut̄ est qz bonū
zē s̄m rectā rācōez ē bono p̄prio p̄ferēdū. unaqzqz
em̄ p̄s naturali quodā instinctu ordinat̄ ad bonū
totū. aut̄ h̄grū est qz hō p̄uisioni. manū expōit
ut cor uel caput s̄fuet. ex quib⁹ totū hoies uita de
p̄det. In p̄dicta aut̄ p̄tate qz omēs hoies ueniūt
in b̄titudinis sine hō ut p̄s quedā p̄siderat̄. bonū
aut̄ zē totū ē dē⁹ in quo oim̄ b̄tudo p̄sistit. sic igiē
s̄m rectā rācōez ex nature instinctu unūqzqz seipm̄
in dēum sicut pars ordinat̄ ad bonum totius qz

p caritate p fiat qua hō seipm ppē deū amat. Cū
igit etiā aliq̄s ppē deū primū amat. diligit eū sic
seipm et p hoc dilectio scā efficit. vñ. i. Jo. iij. hoc
mandatū habem⁹ a deo ut q̄ diligit deū diligit et
frēm suū. Quarto ex p̄dco mō dilectio instrum⁹
ut primū dilectio sit efficax et oposa. maifestū est em̄
q̄ vnusq̄sqz seipm sic diligit ut nō velit sibi ipi bo-
nū aduenire et malū abeē. sed vnusq̄sqz p vitib⁹
bona sibi ipi parat et mala repellit. Tūc igit hō
primū diligit sic seipm qm̄ nō solū affectū ad pri-
mū habz quo ei bona cupit. sed etiā effectū ostēdit
ope implendo. vnde. i. Jo. iij. dicit. non diligan⁹
verbo neqz lingua. sed opere et veritate.

Ca. 17. de p̄fctōe dilectiois primū q̄ cadit sub p̄silio.

Consideratis igit hys quib⁹ dilectio primū p̄fi-
at p̄fectione necessaria ad salutē. Considerā s
dū ē de p̄fctōe dilectiois primū q̄ p̄z p̄fectionē exce-
dit et sub p̄silio cadit. hec aut p̄fctio sm̄ ea atqz
dit. Primo quidē sm̄ extensionē. quanto em̄ ad-
plures dilectio extendit. tanto videt dilectio pri-
mi magis p̄fecta. In hac autē dilectionis extensi-
one triplex grad⁹ p̄siderand⁹ occurrit. Sunt em̄
quidā qui alios hoies diligūt vel ppē b̄n̄ficia sibi
impensa. vel ppē naturalis agnatiois vinculū aut
cuius. Iste aut dilectiois grad⁹ em̄is cui⁹ am-
icitie coartat. vnde dñs math. v. Si diligitis eos

qui vos diligunt quā mercedem habebitis. nōne et
publici hoc faciūt. Sūt autē et alij qui dilectionis
affectum. etiam ad extraneos. ostendit. dum tñ in
eis nō inueniat aliqd qđ eis adūset. Et hic quidē
coartat. Quia enim omēs homines cōueniunt in
dilectionis gradus quodāmō sub nature limigib⁹
natura spēi omīs hō ē naturalit̄ oim hoīm amicus
et hoc maifeste oñdit̄ in hoc qđ homo aliū errantē
in via dirigit a casu subleuat et alios hmōi dile
ctionis effect⁹ impendit. Sed qđ homo naturalit̄
se magis qđ aliū diligit. Ex eadē autē radice pcedit
ut aliqd diligat et ei⁹ contrariū odio habeat. cñs ē
ut infra naturales limites dilcōis: inimicōz dilcō
nō pphendat. Tercia⁹ autē dilcōis grad⁹ ē ut dilcō
primū etiā ad inimicos extēdat quā dñs docet
mat h. v. diligite inimicos vrōs ac. et in hoc pscō
dilectionis demōstrat̄ eē. unde ocludit dicit̄. Esto er
go pfecti sicut et p̄ ac. Qđ autē hoc sit vltim⁹ pscōz
zēm ptz p aug⁹ in ench. di. qđ pscōz sūt ista filioz
dei qđ se debz ois fidel̄ extēdē. et aīm huānū
ad hūc affectū orando deū secūqz luctādo pducē tñ
hoc magnū bonū tante multitudinis nō est qđ tū
credim⁹ exaudiri cū in orōe dñica dicim⁹. dimitte
nobis debita nrā sicut et nos dī. Hic tñ considerandū
est cū noie primū omīs hō intelligat et in hoc qđ
dicit̄ diliges primū tuū nulla fiat exceptō videtur

ad n̄citatē p̄cepti ptinē. q̄ etiā inimici diligant̄.
Sed hoc de facti soluit si hoc qd̄ sup̄ de p̄fectione
diuini amoris d̄m̄ ē ad memoriā reuocet. Dictū ē
em̄ q̄ in hoc qd̄ d̄r diliges d̄m̄ deū ac̄ p̄t̄ intelligi
qd̄ ē de n̄citate p̄cepti. et qd̄ est de p̄fectōe p̄sily. et
ultim̄ de p̄fectōe p̄phensois. Si em̄ sic intelligat̄.
diliges d̄m̄ deū tuū ex to. cor. tuo ut sp̄ cor. homis
actu referat̄ in deū hoc p̄tinet ad p̄fectōez p̄phen-
sois. Si aut̄ sic intelligat̄ ut cor. hois nichil ac-
ceptū qd̄ sit diuine dilectioni p̄tariū sic ē de n̄citate
p̄cepti. Qd̄ v̄ro hō abiciat ea q̄b̄ licite v̄ri possz
vt liberi⁹ deo vacet hoc ē de p̄fectōe p̄sily. Sic igit̄
et hic d̄d̄ ē q̄ de n̄citate p̄cepti ē ut a d̄citate dilecti-
oīs qua q̄s tenet p̄p̄imos diligē iūmicū nō exclu-
dat nec aliqd̄ strariū h̄⁹ dilectōis in corde suo reas-
piat. sed q̄ actu ferat̄ mēs hois in dilectōez iūmicū
et cū nō adest n̄citas p̄tinet ad p̄fectōez p̄sily. In
casu em̄ alie⁹ n̄citat̄is etiā in sp̄ali actu inimicos
diligere et eis b̄n̄facere t̄nem̄ ex n̄citate p̄cepti.
puta si fame moreret̄. et in articulo aliq̄ h̄m̄oi. Ex-
tra aut̄ hos n̄citat̄is articulos iūmicis sp̄alem as-
fectū et effectū impēdē ex n̄citate p̄cepti nō tene-
mur. cū etiā nec teneam̄ ex n̄citate p̄cepti hoc in
sp̄ali oib⁹ exhibē. h̄m̄oi aut̄ iūmicoz dilectio d̄r̄cē
ex sola diuina dilcōe deriuat̄. In alijs em̄ dilcōib⁹
mouet ad diligendū aliqd̄ aliud bonū vel b̄n̄ficiū

exhibitiū. vel pio sanguinis vel unitas civitatis aut
aliud hūoi. Sed ad diligēdū inimicos nichil novū
est nisi sol⁹ de⁹. diligūt em̄ in cōp̄tū sūt dei q̄si ad ei⁹
ymaginē facti et ip̄i⁹ capaces ⁊ q̄ deū omib⁹ alijs
caritas p̄fert nō p̄siderat cuiuscūq̄ boni detrimen-
tum qd̄ ab hostib⁹ patit̄. ad hoc eos odiat s; iya-
gis p̄siderat bonū diuinū ut eos diligat. vñ q̄nto
p̄fecti⁹ viget in hoīe caritas dei. tāto facili⁹ animi⁹
eius flectit̄ ut diligat inimicū.

Ca. 16. de p̄fōe dilcōis p̄rimi cōp̄tū ad intēsiōnē.
Considerat autē scdo p̄fō dilcōis p̄rimi s; m̄
intēsiōez amois. manifestū ē em̄ q̄ p̄to aliqd̄
intēsi⁹ amat tāto facili⁹ alia p̄t ip̄m p̄tempnūt.
Ex hys igit̄ q̄ hō p̄t dilcōez p̄rimi p̄tempnit̄ s; i-
dē p̄t au sit p̄fca dilcō p̄rimi. h⁹ at p̄fōis t̄plex
q̄d̄ iuenit̄. Sūt em̄ aliq̄ q̄ exteriora bona cōp̄-
nūt p̄t dilcōem p̄rimoz dū vel ea p̄ticularit̄ p̄ri-
mis admistrat̄ l̄ totalit̄ oīa nēcitatib⁹ erogāt p̄ri-
moz. qd̄ videt̄ ap̄ t̄gē cū dicit̄. i. cor. viij. si tradis
dēro i abos puap̄ez oēs facultates meas ac. cant.
vij. dicit̄. Si dederit homo oēm subām suā p̄ di-
lōe quasi nichil despiciet ullam s; subām. vñd̄ et
dñs hoc cōprehendere videt̄ dū s; sibi de p̄fectione
sectanda auidā daret dicit̄. Si vis p̄fectus eē ac
vbi omnium bonorum exteriorum abdicōnem ad
duo videt̄ ordinare s; ad dilectionē p̄rimi cū dicit̄

et da pauperib9. et ad dilectionē dei cū dicit. et se-
quere me. Ad idē etiā ptinet si aliq9 dāpnū in exte-
riorib9 pati nō reuſet p̄ dilectōez dei l̄ primi. vñ
oplūs amēdat q̄sdā dicit heb. ix. hōpinā bonoz
v̄roz cū gaudio suscepistis. et p̄. xy. Cui negli-
git dāpnū p̄t cūctū uſq9 est. Ab hoc aut gradu
dilectionis dēficiūt qui de ſuis bonis p̄ imis nēi-
tate habentib9 ſubuenire nō curāt. vñ Jo. iy. Qui
habet ſubām mūdi hui9 et viderit fratrem ſuū nēi-
tate patientē et clauiſit viscera ſua ab eo quomodo
caritas dei inq̄ret in illo. Sed dē gradu dilectio-
nis eſt vt aliquis corp9 ſuū exponat laborib9 p̄t
proximi amorem. Cuius rei exemplū xp̄lūs in ſe
oſtendit. ij. cor. iy. cū dicit In labore et ſetigacōne
nocte et die operantes ne quē v̄m grauaremg. In
idē refert ſi quis tribulacōes et p̄ſecucōes p̄t p̄s-
imoz amozē pati nō reuſet. vñ. ij. cor. iy. Duce-
t̄bulan̄ p̄ v̄rā exhortacōne et ſalute. Et. ij. th. iy.
Laboro vſq9 ad v̄mcula q̄ſi male op. ſed verbū dei
nō eſt alligatū ideo omnia ſuſt. p̄t electos vt et ip̄i
ſalutē cōſequant. Ab hoc aut gradu dēficiunt qui
de ſuis delicijs nichil omittent. aut aliquid in cō-
modi ſuſtinerent pro alioz amore. Contra quos
dicit amos. vi. Qui dormitis in lectis eburneis et
iacinthis. qui p̄meditatis agnū de grege et vitulos
de medio armenti qui canitis ad vocem p̄ſalterij.

vino et optu

vino et opio ungueto delibuti et nichil pacieba.
sup cōtricōne ioseph. Et ezech. xij. nō ascendistis
ex aduerso neqz apposuistis vos murū pro domo
israhel ut staretis in p̄ho in die dñi. Tertius
aut dilectionis gradus est ut aliquis animā suam
pro fratrib⁹ ponat. vnde in Joh. ij. In hoc cogito
uim⁹ caritatis dei quoniā ille p nobis animā suā
posuit. et nos debem⁹ pro fratrib⁹ animā ponere.
vltra hūc aut gradū dilectionis procedi nō potest.
Joh. v. maiorem hac dilectionē nemo habet ut
animā suā ponat ac. vnde in hoc pfectio fraterne
dilectionis constituit. Pertinet aut ad animā duo.
vniū quidē fm qd viuificat a deo et quantū ad hoc
homo animā pro fratrib⁹ ponere nō debet. tantū
em̄ quis diligit vitā anime quantū diligit deum.
plus aut vnusquisqz debet deū diligere q̄ primū.
nō ergo debet aliquis peccando anime sue vitam
cōtempnere ut proximū saluet. Aliud aut cōside
rat in anima fm qd viuificat corpus et est princī
piū humane vite. Et fm hoc pro fratrib⁹ animā
ponere debem⁹. plus em̄ debem⁹ proximum diligē
q̄ corpora nra. vnde vitā corporalē pro salute spūali
proximoz ponere cōuenit et cadit sub necessitate
p̄cepti in necessitatis articulo. puta si aliquis videret
aliquē ab infidelib⁹ seduci debet se mortis per
iculo exponē ut eū a seductōne liberaret. Sed ut

aliquis extra hos necessitatis articulos pro salute animarum mortis se periculis exponat pertinet ad perfectionem iustitie vel ad perfectionem consilij. Cuius exemplum ab apostolo accipere possunt qui dicit. ij. cor. vij. Impendat et super impendat pro animabus vestris ubi dicit glosa. perfecta est caritas ut quis libenter paratus sit etiam pro fratribus mori. Habet autem quandam mortis similitudinem conditio seruitutis. unde et mors seruitus dicitur. vita enim in hoc maxime manifestat quod aliquis mouet seipsum. quod autem moueri non potest nisi ab alio mortuum esse videtur. manifestum est autem quod seruus a seipso non mouetur. sed ad imperium domini. unde in quantum homo seruituti subicitur. quandam mortis similitudinem habet. unde ad eandem dilectionis pertinere videtur. quod aliquis seipsum seruituti subiciat propter proximi amorem. et quod se periculis mortis exponat licet hoc perfectius esse videatur. quia homines naturaliter mortem magis recusant quam seruitutem.

Capitulum. Ia. de perfectione dilectionis proximi quantum ad essentiam
Tertio vero consideratur fraternae dilectionis perfectio ex effectu. Quanto ergo maiora bona proximis impendimus tanto perfectior dilectio esse videtur. Sunt autem et hic tres gradus considerandi. Sunt enim quedam qui proximis obsecunt in corporalibus bonis puta quod vestiunt nudos. pascunt familiares.

et infirmis ministrant et alia hūoi faciūt que sibi
dominus reputat exhiberi ut patet math. xxv.

Sūt autē et aliqui qui spūalia bona largi s
unt que tñ nō excedūt pdicōem humanā sicut qui
docet ignorantē reuocat errantē psulit indubys.
de quibus pmendat. Job. iij. Ecce docuisti pluri
mos et manū lassas roborasti vacillātes pfirmas
uerūt sermones tui et genua tremētia pfortasti.

Sūt autē aly qui bona spūalia et diuina sup
naturā et racōem existētia primis largiunt scz
doctrinā diuinorū manūductionū ad deū et spūaliū
sacramentorū pnumicōnū. De hys dōmis aplūs
menōnem facit gal. ij. dices. Qui uobis tribuit
spiritum et operatur uirtutes in uobis. Et thes. ij.
Cum accepissetis a nobis uerbū. auditus dei acce
pistis illud non ut uerbum hominū. sed sicut uere
est uerbum dei. Hūoi autē bonorū collacō ad sin
gularē quadam pfectionē ptinet fraternē dilecti
onis. quia per hec bona homo ulām sibi pūngit
in quo summa hominis pfectio consistit. unde
ad hanc pfectionem ostēdendā dicit. Job. xviij.
nūquid nosti semitas nubium eius magnas et
pfectas scientias. Per nubes scdm gregoriū sancti
predicatores intelligunt. Habent autē isti nubes
subtilissimas semitas scilicet sancte predicōnis
vias. et pfectas scientias. dum de suis meritis

se nichil esse sciunt: quia ea que proximis impendunt supra ipsos existunt. Additur autem ad hanc perfectionem si huiusmodi spiritalia bona non uni tantum vel duobus sed toti exhibeantur multatim. quia etiam secundum prophetas bonum gentis perfectius est. et diuini quod bonum unum. unde apostolus ephe. ix. Alios autem doctores et pastores ad assumptionem sanctorum ad opus ministerii in edificationem corporis christi scilicet totius ecclesie. ij. cor. xiiij. Non emulatores estis spirituum ad edificationem ecclesie quare ut habueritis.

Ca. 18. Quid requirat ad statum perfectionis.

Et autem considerandum quod sic super premissis perfectionis est non solum aliquid opus perfectum facere sed etiam opus perfectum uolere. de utroque enim presertim datur ut dictum est. Qui ergo aliquid opus perfectum ex uoto facit ad duplicem perfectionem pertingit. sicut qui continentiam seruat unam perfectionem habet. qui autem uoto se obligat ad continentiam seruandam. et eam seruat. et habet continentie perfectionem et uoti. perfectio autem que est ex uoto conditionem mutat et statum secundum quod libertas et seruitus diuersae conditiones et status esse dicuntur. Sic enim accipit status. s. ij. q. viij. ubi adrianus papa ait. Sed quando in causa capituli vel causa status interpellatum fuerit non per exploratores sed per seipsum est agendum. Nam cum aliquis uolet continentiam seruare adimit

sibi libertate ducendi uxorem. qui aut simpliciter
continet absq; voto p̄dicta libertate non p̄mittit.
non ergo in aliquo mutatur eius condicio si non
uouet. nam et apud homines si quis alicui obse
quatur non ex hoc condicionem mutat. sed si se ob
ligat ad seruendum iam alteri⁹ condicōis affi
ciatur. Sed considerandū q̄ aliquis potest sibi li
bertatem adimere vel simpliciter vel s̄m quid. Si
enim aliquis se deo vel homini obliget ad aliquid
speciale faciendū et pro aliquo tempore. non sim
pliciter libertatem amisit. sed solum s̄m illud ad
qd se obligauit. Si autem se totaliter in potesta
te alterius ponit ita q̄ sibi nichil libertatis retinet
at simpliciter condicōem mutauit factus simpliciter
seru⁹. Similiter ergo dū aliq̄s deo uouet aliqd p̄t̄
cularare op⁹ puta peregrinacōez aut ieiuniū à aliq̄s
h̄mōi nō simplē p̄dicōez mutauit sed s̄m quid tm̄.
Si uero totā vitā suā deo obligauerit voto. ut in
operibus p̄fectionis ei deseruiat iam condicōnem
vel statū p̄fectionis assumpsit. Contingit uero alijs
quos. p̄fectionis opera facere nō uouētēs. Aliquos
uero totam vitā voto obligare ad p̄fectionis opera
que non implent. unde patet quosdam quosdam
p̄fectos esse. qui tamen statum p̄fectionis non
habent. Alios uero statum p̄fectionis habere. sed
p̄fectos non esse.

fj

Capitulū. 19. Quod esse in statu perfectionis cōuenit
episcopis et religiosis.

De his autem que supradicta sunt ma-
nifeste apparet quibus oportet esse in sta-
tu perfectionis. Dictum est enim supra quod
ad perfectionem diuine dilectionis triplex via pro-
ceditur. scilicet abrenūciando exterioribus bonis: relin-
quendo uxorem et alias cognationes corporales:
et abnegando seipsum vel per mortem quam pro christo
patitur. vel quia abnegando propriam voluntatem.
Qui ergo ad hec perfectionis opera vitam suam
voto obligant deo. manifestum est eos perfectionis
statum assumere. Et quia in omni religione hec
tria videntur. manifestum est omnem religionem
statum perfectionis esse. Rursum autem ostensum est
tria pertinere ad dilectionis fraternelis perfectionem. scilicet ut inimici
diligantur. et quisque seruiatur. et ut aliquis animam suam
pro fratribus suis ponat. vel exponendo se periculum
mortis. vel etiam vitam suam totaliter ordinando
ad utilitatem proximorum. et quod proximis spiritualia
impendantur. Ad hec autem tria manifestum est
teneri episcopos. Cum enim ecclesie vniuersam curam
susceperunt in qua inveniuntur aliqui eos odien-
tes blasphemantes persecuentes necesse habent
inimicis et persecutoribus dilectionis et beneficia-
entie vicem rependere. Cuius exemplum in apostolis

appareret quoz sunt episcopi successores. unde dñs
mat h. 7. Ecce ego mitto vos sicut oues in media
luporum ut scz plurimos morsus ab eis accipien-
tes non solum nō consumat. sed etiam illos con-
uertant. Et augustinus libro in sermone domini in
monte. exponens illud qđ habetur. mat h. 5. Si
quis te percussit in maxillam dexteram prebe ei et
alteram sic diat qđ ad miam pertinere. hy maxi-
me sentiunt qui eis quos nullum diligunt seruis
unt vel pueris vel freneticis a quibus multa sepe
paciuntur si eoz salus illud exigat prebent se ut
etiam plura paciant. Docet enim doming medicus
animarū ut discipuli sui eorum quoz saluti cōsu-
lere uellent imbecillitates equo animo tolleraret.
Omnis namq; improbitas imbecillitate animi uer-
nit quia nichil innocentiū est eo qui in uirtute
est perfectus. Hinc est qđ apostolus. i. cor. iij. di-
cat malediamur et benediāmus. persecutionem
patimur et sustinemus. blasphemamur et obse-
quimur. Tenent etiam episcopi ut pro salute
suoz subditorum animam suam ponāt. Diat em̄
dominus. Jo. 7. Ego sum pastor bonus. Bonus
pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Qđ
exponit gregori⁹ dicens. Audistis fratres karissis-
mi erudicōnem uestram. audistis et periculū nēm.
Et subdit. ostensa est nobis de contemptu mortis

74

via quam sequamur apposita forma cui impma s
mur. Primum nobis est: exteriora nostra mise
ricorditer ouibus impendere. Postremo vero si ne
cesse sit etiam mortem nostram pro eisdem ouib9
ministrare. Postea subdit. lupus super oues ve
nit cum quilibet iniustus et raptor fideles quosq;
et humiles opprimit. Si is qui pastor videbatur
esse et non erat relinquit oues et fugit. quia dum
sibi ab eo periculū metuit resistere eius iniusticie
non presumit. Ex quib9 verbis apparet. qd de ne
cessitate pastor obis officij est. ut periculum mortis
non refugiat. ppter gregis amissi salutem. Obli
gatur ergo ex officio sibi amisso ad hanc pfectio
nem dilectionis ut pro fratrib9 animam ponat.
Et similit̄ etiam obligatur ex officio pontifex ad
hoc qd bona spiritualia proximis administretur
quasi quidam mediator inter deum et hominem
constitutus. vicem eius agens qui est mediator dei
et hominū. homo xpistus ihesus ut dicit. y. thy.
ij. Cui9 figuram moyses gerēs dicebat. deutro. v.
Ego sequester et medius fui inter vos et dominū
in tempore illo. Ideo preces et oblationes deo in
persona populi offert quia ut dicit. heb. v. Omnis
pontifex ex hominib9 assumptus pro hominibus
constituit in hys que sunt ad deum ut offerat do s

nt et sacrificia pro peccatis. Sed rursum personā
dei gerit in cōparacōne ad populū dum populo q̄si
vice dei. iudicia documenta exempla et sacramē
ta ministrat. vnde. ij. corintheorum. ij. Ego si quid
donavi propter vos in persona x̄risti. Et in eadē
epistola dicit. An experimentum queritis eius qui
in me loquitur x̄ristus. Et. i. cor. xi. Si nos vo
bis spiritualia seminam⁹ cetera. Ad huiusmodi
autem perfectionem episcopi se obligant in sua
ordinacōne. sicut et religiosi in sua professione. vñ
i. thi. ultimo. certa certamen bonum fidei apprehē
de vitam eternam in quam vocatus es et confessus
bonam confessionem coram multis testibus in tua
scilicet ordinacōne. scdm glosa ibidem. Ideo epis
copi statim perfectionis habent sicut et religiosi.
Sicut autem in humanis contractibus abque so
lemnitate scdm humana iura adhibentur ut cō
tractus firmior habeatur. ita cum quadam solem
nitate et benedictione pontificalis status assumit.
et in religionibus professio celebratur. Vnde dyo
nysius. vi. capitulo ecclē. Jerachie de monachis
loquens dicit. propter qd etiam perfectiuam ipsis
donans gratiam sancta legislatō que in ipos qua
dam dignata est sanctificatā inuocacōne.

Capitulu. 20. Quod status episcoporum perfectior est
statu religiosorum.

Possit autem aliam minorem circumspicere videri quod
statu perfectioris religionis esse sublimior quam statu
tus pontificalis perfectionis. Sicut dilectio dei ad
cuius perfectionem ordinatur religio nis status
perminet dilectioni proximi ad cuius perfectionem
ordinatur pontificalis status. et sicut vita actiua
cui pontifices inserviunt. minor est quam vita contem-
platiua ad quam religionis status ordinari vide-
tur. Dicit enim dyonysius capitulo. vi. eccle. Je. quod
religiosos aliqui quidem famulos alij vero monachos
nominauit ex dei puro seruitio et famulatu et
indivisibili et singulari vita viuere ipsos indivisibili
sanctis conuolucomibus id est contemplacionibus ad
deum in formam unitatem et amabilem deo perfectionem.
Possit etiam aliquibus videri quod status prelatio-
nis non sit perfectus quia diuitias eis possidere
habet cum tamen dominus dicat matth. xix. Si vis
perfectus esse uade et vende omnia que habes ac.
Sed hoc dicere veritati repugnat. Dicit enim dy-
onysius capitulo. v. eccle. Je. quod ordo episcoporum
est perfectior. et in. vi. capitulo dicit. ordinem mo-
nachorum esse ordinem perfectorum. manifestum
est enim maiorem perfectionem requiri ad hoc quod

aliquis perfectionem tribuat alijs quā ad hoc ip
aliquis perfectus sit in seipso sicut melius est pos
se calefacere. q̄ calere. et om̄s causa potior est suo
effectu. Relinquitur igitur episcopalem statum
perfectiorem esse q̄ statum cuiuscūq; religionis. Idē
autem apparet si quis consideret ea ad que vtrq;
obligatur. Obligantur enim religiosi ad hoc q̄
bona temporalia deserant q̄ castimoniā seruent.
q̄ sub obedientia viuant: quib; est multo ampli;
et difficilius pro salute aliorum vitam ponere. ad
q̄d sicut dictum est. episcopi obligantur. unde ma
nifestum est grauiorem esse episcopalem obliga
tionem q̄ religionis. Amplius. In hys ip̄is ad
que religiosi obligantur. episcopi quodammodo
obligari videntur. Tenentur enim episcopi bona
episcopalia que habent in necessitate suis subdi
tis exhibere quos pascere debent non solum ve
bo et exemplo. sed etiam temporalī subsidio. unde
petrus cui dictum est. Iohannis vltimo. ut domi
ni pasceret grege m q̄d ipse retinens alios ad hoc
ipsum hortatur. d. ij. p̄. vl. pascite q̄ in vob̄ est gre
gē. vñ in auctoritate ḡḡ p̄us inducta. capitulo. ix.

postea subditur. qui non dat pro cuius substanciam suam quando pro hys daturus est animam suam. Ipsi etiam episcopi ad castitatem obligant. etenim cum alios mundare debeant ipsis conuenit precipue esse mundos. unde dyo. in. ca. eccle. Jc. dicit qd purgatiuos ordines oportet ex habūdantia purgationes alijs tradere de propria castitate. Et quidem religiosi per votum obedientie se vni prelato subiciunt. Episcopus vero se seruū constituit omnium quorum curam assumit. dum tenet non qd suum est querere. sed qd multis ut salui fiant. ut apostolus dicit. i. cor. x. unde ipse de se dicit. xi. capitulo eiusdem epistole. Cum liter essem ex omnibz me omnium seruū feci. Et. ij. cor. iij. non enim nosmetipsos predicamus sed dominū ihesum xpistum. nos autem seruos vestros per xp̄m. unde et consuetudo moleuit ut sumus pontifex se scribat. seruū seruoꝝ dei. unde patet episcopalem statum maioris perfectionis esse q̄ statum reliq̄z om̄is. Item dyonisius dicit. vi. capitulo eccle. Jc. monachorum statum non esse adductiuū aliorum sed in seipso stare in singulari et sancta statione. Ad episcopus autem pertinet ex obligatione alios ad deum adducere. dicit enim gregorius sup ezech. qd nullum sacrificium est deo magis acceptum q̄

animarum zelus. Ordo ergo episcoporum perfectissimus est. Hoc etiam euidenter ostenditur ex eadem consuetudine per quam religiosi a suorum prelatorum obedientia absoluti ad episcopatus ordinem assumuntur. quod licitum non esset. nisi episcopalis status esset perfectior. Sequitur enim ecclesia dei pauli sententiam qui dicit. y. cor. xy. Emulamini carismata meliora.

Capitulum. vice simūp mū. Solutio rationum in quibus impugnari videtur perfectio pontificalis status.

EA vero que in contrarium obiciuntur non difficile est soluere. Perfectio enim dilectionis proximi ut dictum est ex perfectione diuine dilectionis deriuatur que quidem tantum in cordibus aliquorum preualet ut non solum deo seruiant et ei seruire. Sed etiam proximis propter deum. Unde. y. corintheorum. v. dicit apostolus. Sius mente excedimus scilicet per cōtempnionem hoc est deo. id est ad honorem dei. siue soli sumus quasi vobis condescendentes hoc est ad utilitatem vestram. Caritas enim christi veget nos ut scilicet pro vobis faciamus. secundum glosam.

manifestum est autem quod maioris dilectionis est
signum ut homo propter amicum etiam alijs ser-
uiat. quod si soli amico seruire velit. Quod etiam di-
citur de perfectione contemplatiue vite non videt
ad propositum. Cum enim episcopus mediator in-
ter deum et hominem constituat oportet ipsum et in
actione precellere in quantum minister hominum con-
stitutus et in contemplatione precipuum esse ut ex
deo hauriat quod hominibus tradat. unde gregorius
in cura pastorali. Sic presul actione precipuus. pro-
curandis in contemplatione suspensus. exteriorum pro-
uidetiam in interiorum sollicitudine non relinquens.
Sed et si detrimentum aliqd in dulcedine diuine
contemplationis patiunt propter exteriorum occu-
pationem quando proximis seruiunt. hoc ipsum per-
fectioni diuine dilectionis attestatur. Ille enim plerumque
aliquem amare conuincit qui propter eius amorem
iocunditatem presentie eius ad tempus carere desi-
derat in eius seruitijs occupatus. quod si eius presentia
semper frui vellet. unde apostolus. ro. viij. Postquam dixerat
quod neque mors neque vita separat nos a caritate
dei. postmodum subiungit. Optabam et ego ipse ana-
thema esse a christo pro fratribus meis. Quod expo-
nens crisostomus libro de copulatione cordis. dicit. Ita totam
eius mentem deuincit amor christi ut in hoc quod ei
si ceteris omnibus amabilis erat esse cum christo.

curfus id ipsum q̄ ita placeret xp̄isto contemp-
neret. Tertie uero obiectioni. Respondeo primo
q̄ episcopi diuitias ecclesie quas habent nō quasi
suas possidēt. sed quasi communes dispensant quod
euangelice perfectioni non derogat. unde prosper
dicit et habetur. xij. q. i. Expedi facultates ecclesie
possidere et proprias perfectionis amore contempni.
Et post introducto sancti pauli exemplo subiū-
git. quo facto satis ostenditur et propria debere pro
perfectionem contempni et sine impedimento per-
fectionis ecclesie facultates. que sunt communia pos-
sideri. Circa quod tamen sciendum. q̄ ecclesie fa-
cultates si sic ab aliquo possideant. q̄ eoz fructus
non lucrifaciat. sed solum dispenset. hoc euange-
lice perfectioni non derogat. Alioquin abbates et
prepositi monasteriorum a religionis perfectione
deciderent contra uolumen paupertatis agentes qd̄
est omnino absurdum. Si uero aliquis ex commu-
nibus facultatibus non solum dispensator fructuum
sed dominus fiat eos lucrifaciens. malum est eum
aliquid propriū possidere et ita deficere a perfectione eoz
qui omnibus abrenūciantes sine proprio uiuunt.
Sed quia episcopi non solum facultates ecclesie
possidere possunt. sed etiam patrimonialia bona
de quibus etiam eis testamentum condere licet.

licet. videt q̄ ab euangelica perfectione deficiant
ad qua mutat dñs. mat̄h. xix. Si vis perfectus
esse vade et vende t̄. Hec questio de facti soluitur
si p̄dicta ad memoriam reuocent̄. Dictum est em̄
supra q̄ abdicacō diuitiar̄ nō est p̄fectio sed q̄ddā
perfectionis instrumentū. possibile est em̄ aliquā
perfectionē acquirere sine p̄uarum diuitiarum
abiectione actuali. Hoc autē sic potest manifesta-
ri. Cum em̄ domin⁹ perfectionis documenta tra-
dens dicit. mat̄h. v. Si quis passerit te in max-
illam dexteram prebe ei et alteram. Et ei qui vult
teum in iudicō contendere et tunicam tuā tollere
dimitte ei et pallium. Et quicūq; te angariauerit
mille passus vade cum eo alia duo. non semp̄ per-
fecti hoc actu complent. alioquin dñs ab hac per-
fectione defecit. q̄ alapa suscepta non prebuit al-
teram. sed dixit. Si male locutus sū perhibe testi-
moniū de malo. Si autē bene cur me cedis. Joh̄.
xix. Sed nec paulus dū p̄tereret p̄buit maxillā.
Sed sicut dicit̄ actuū. xxy. dixit. Percutiet te de⁹
paries dealbate. non est ergo de necessitate perfe-
ctionis q̄ hec opere cōpleantur. sed hec intelligen-
da sunt s̄m animi p̄paracōez. s̄m augustinū in li-
bro de sermone dñi in monte. In hoc em̄ perfectio
hominis consistit. vt homo habeat animū paratum
ad hec faciēda quocienscūq; opus fuerit. Similit̄

et s̄m̄ augusti

et fm Augustinū libro. 83. q̄stionū. et habet in d̄ s
cretis. pli. dis. q̄ d̄ns dicit in euangelio. Iustifi-
cata ē sapientia a filijs suis. ostendit filios sapien-
tie intelligere non in abstinendo vel in manducā-
do esse iustitiā. sed in equanimitate tollerandi in-
opiā. vnde aplūs. Scio habundare scio et penuri-
am pati. Ad hanc ergo equanimitatē inopiā tol-
lerandi pueniunt religiosi per exercitiū nichil ha-
bendi. Sed episcopi ad eam perducti possunt. per
exercitiū circa curam ecclesie et dilectionē frater-
nā. ex qua nō solū diuitias pprias pro salute pri-
mō exponere. vel p̄tempnere debent. quādo fuerit
oportunū. sed etiā ppria corpora vt supra dictū est.
vnde crisos̄ in dyalo. suo. magnū certe monachorū
certamen. Et post subdit ibi sc̄z in monastico statu
ieiuniū est durum et vigilie et reliqua que ad af-
flictionē corporis accurrūt. Hic vero sc̄z in statu pō-
tiffias erga animā ars tota versat. Et post ponit
exemplū. Sicut hy qui arte mechanica quedam
stupenda faciūt ad que vtunt plurimis instrumē-
tis. p̄hus autē nichil de hys requirens omnē artē
suā oprib⁹ solius mentis ostendit. posset autem
aliam videri q̄ episcopi teneant q̄ hanc p̄fectionē
de abiciendo diuitias habeant nō solum in p̄para-
tione animi. sed etiā in exercitio actus. d̄ns enim
ap̄lis mandauit ut dicit math. x. nolite possidere

aurum et argentū neq; pecuniam in sacis. v. nō
petam in via neq; duas tunicas neq; calciamen-
ta neq; virgam. Episcopi autem sunt successores
apostolorū. tenentur ergo ad hec mandata aplis
facta. Sed manifestum est illud qđ concluditur
verum non esse. fuerunt em̄ multi in ecclesia epis-
copi de quoz sanctitate dubitari non potest qui hoc
non seruauerunt sicut Anastasi⁹. hylarius et alij
multi. vt enim dicit augustin⁹ libro p̄tra menda-
tum. non solum oportet dei p̄cepta tenere. sed etiā
vita n̄ mori. ~~scilicet~~ multorū. Itaq; plura in verbis in-
telligere non valentes in factis sanctorū colligim⁹
quēadmodum oportet accipi. Cui⁹ racō est. quia
idem spūs sc̄z qui loquit̄ in scripturis mouet san-
ctos ad operandū s̄m illud ro. viij. Qui sp̄ritu. dei
aguntur hij filij dei sunt. Ideo non est credendum
illud qđ a sanctis viciis om̄niter agitur contra
diuinū p̄ceptum esse. vt ergo ibidem dicitur et in
libro de consensu euangelistarū. cur domin⁹ aplis
dixerit vt nichil possiderent. nec aliquid secum in
via portarent. satis ipse assignauit cum addidit.
Dignus est enim operarius mercede sua. vbi satis
ostendit permissum hoc esse non iussum. vnde qui
p̄missione vti non vult vt ab alijs accipiat vnde
viuat si sua defert ad viuēdū nō p̄tra domini p̄-
ceptū facit. Aliud enim est p̄missione nō vti qđ et

paulus fecit aliud contra p̄ceptū agere. potest em̄
et illud aliter solui ut intelligat hoc dñm p̄ce
pisse quantū ad p̄mā missionem qua mittebant
ad predicandū iudeis apud quos consuetum erat
ut doctores viuerent de stipendijs eorum quos
docebant. voluit enim domin⁹ ut crisost⁹ dicat. p̄mo
quidem discipulos per hoc facere non suspectos q̄si
causa questus p̄dicarent. sc̄do ut a sollicitudine
liberarent. tertio ut virtutis eius experimentū su
merent. qui sine hm̄oi poterat eis in n̄carijs p̄ui
dere. sed postmodū imminēte passione q̄ iam ad
gentes m̄tēdi erāt aliud eis p̄cepit ut habet. luc.
xxij. q̄siuit em̄ ab eis q̄m inq̄t nisi vos sine baculo
et pera nūq̄d defuit vobis. Qui cū dixissent nichil.
Subiūxit. sed nūc q̄ habet sacculū tollat silē a pe
rā. vnde ad hoc nō tenent ep̄i q̄ sūt aplōz successores
ut n̄l possideāt neqz aliq̄d secū in via deferāt.

Capitulū. 22. Quod episcopalis status quāuis sit
perfectior non est ambiendus.

Ed cū aplūs dicat. i. cor. xij. Emulamini
carismata meliora. si pontificalis status est
perfectior q̄ status religionis. magis deberet sibi
aliquis statū placōnis parare q̄ ad statū religi
onis accedere. Sed si quis diligētē p̄sideret eui
dens ratio inuenit̄ quare religionis status meior
ne appetitur. status autē pontificalis non absqz

vitio ambitionis desiderat. Qui enim statum reli-
gionis assumit se et sua abnegans se alijs subicit
propter christum. Qui vero ad statum pontifica-
lem promouetur quendam sublimitatis honorem
in hijs que sunt christi consequitur. quem appe-
tere presumptuosum videtur cum maior honor et
potestas non nisi melioribus debeat. unde au-
gustinus. xix. de ciuitate dicit. Exponere voluit apo-
stolus quid sit episcopatus quia nomen est operis
non honoris. Grecum enim atq; inde translatum
vocabulum quod ille qui prefertur eis quibus preficit
superintendit. curam utiq; eorum gerens. Hoc
pos quippe intentio est. Ergo episcopi si velimus
latine superintendentes dicere possumus ut intel-
ligat non se esse episcopum qui posse dilexerit non
prodesse. Itaq; a studio cognoscende veritatis ne-
mo prohibetur quod ad laudabile pertinet otium.
Locus vero superior sine quo populus regi non po-
test. et si ita teneatur et administratur ut decet
tamen indecenter appetitur. Quamobrem sanctum
otium querit caritas veritatis. negotium iustum
suscipit necessitas caritatis. Quam fatanam si nullus
imponit: capiende vocandum est atq; intuende veritas
est. si autem imponit. suscipienda est propter caritatis necessitatem.

Criso⁹ etiam sup mat h. exponens hoc principē
gentium dominant eoz sic dicit. Opus quide⁹ desi
derare bonum. bonū est quia recte voluntatis est.
et nostra est merces. p̄matum autē honoris cōu
piscere. vanitas est. Neqz enim apostolus laudem
habebat apud deum quia apostolus fuit sed quia
op⁹ apostolatus sui implevit. Conūfacō igit meli
or desideranda est. non dignior gradus. Est etiam
aliud attendendū qz religionis status perfectionē
non p̄supponit sed ad p̄fectionē inducat. Pontifi
catis autē dignitas perfectionē p̄supponit. Qui
enim pontificat⁹ honorem suscipit spirituale mas
gisterium assumit. vnde apostolus dicit. i. th. y.
positus sum ego p̄dicator et aplūs. veritatem dico
non mentior doctoz gentiū in fide et veritate. Hi
dialulum est autē magistrū fieri qui perfectionē p̄
experimentū non didicit. Et ut gregorius dicit in
pastorali cura. tantū debet actionē populi. actio
transcendere p̄sulis quantū distare solet a grege
vita pastoris. Que quidē differentia ex verbis do
mini manifeste colligit. Cum enim doming pau
per tatis consilium daret hys verbis usus est. Si
vis p̄fectus esse vade et vende t̄. ubi manifeste
apparet qz paupertatis assumptō perfectionē non
p̄erigit sed ad eam ducit. Cum vero placōnis offi
cium petro p̄mitteret quesivit. Symon iohānis

Diligis me plus hijs? Qui cum responderet. tu scis
quia amo te. subiecit pascere oues meas. Per quod
manifeste datur intelligi quod perfectionem caritatis
perigit assumptionem prelationis presumptuosum autem
esse videtur ut quis se existimet esse perfectum. unde
philippenses. vi. dicit apostolus. non quod iam accer-
perim aut quod iam perfectus sim. Et subdit. Quicumque
perfecti sumus hoc sentiamus. Quod autem perfectionem
aliquis desideret et eam consequi velit non est pre-
sumptionis sed sancte emulationis ad quam apos-
tolus hortatur. i. corintheorum. xij. Emulamini ca-
ritatibus melioribus. Sic igitur religionis statum as-
sumere laudabile est: ad prelationis autem fasti-
gium anhelare nimie presumptionis est. unde gre-
gorius in pastorali. Is qui recusauit prelationis offi-
cium plene non restitit et is qui mita uoluit ante se
per altaris calculum uidit. ne aut non purgatus
adire quisque sacra mysteria audeat aut quem su-
perna gratia eligit sub humilitatis specie superbe con-
tradicat. Quia ergo valde difficile est purgatum
se quemlibet posse cognoscere. predicacionis officium
tunc declinatur. Est etiam et aliud conside-
randum quod statum religionis comitatur temporas-
lis abiectio. e contrario uero statui prelationis.
multa bona temporalia adiungitur. Qui ergo sta-
tum religionis assumunt. manifeste demonstrant

se temporalia bona nō querere sed per eafū abie-
ctionem ad bona spiritualia tendūt. Cui vero pō-
tificalem dignitatem assumit. pletūq; magis tem-
poralia bona considerat q̄ eterna. unde gregorius
dicit in pastorali. Tūc fuit laudabile episcopatū
querere quando per hūc quēcumq; dubiū nō erat
ad sup̄lita grauiora puenire. Et postea subdit
Sacru quippe offitū nō diligit sed nescit qui ad
culmen regiminis anhelans in occulta meditacōe
cogitacōis ceteroz subiectione pascit. laude ppria
letatur. ad honorem cor eleuat. rerum affluentū
habundantia exultat. mundi ergo lucrum querit
sub eius honoris specie quo mūdi lucra destrui de-
buerunt. Est et aliud aduertendū q̄ qui prela-
cōis statum assumūt. multis pericul se exponūt.
Dicit enim gregorius in pastorali. pletūq; in occu-
pacōne regiminis ip̄e quoq; boni opis vsus per-
ditur. qui in tranquillitate tenebat. quia quieto
mari recte nauē et imperitus dirigit. turbato autē
tempestatis fluctibus etiam peritus se naua con-
fundit. Quid namq; est potestas culm̄is nisi tem-
pestas mentis in qua cogitationū semp procella
nauis cordis quatit. et huc illuc incessantē impel-
litur. ut per repentinos excessus oris et operis q̄si
per obuantia saxa frangat. Cui⁹ periculi exem-
plum per dd̄ apparet qui ut ḡḡ dicit deo actionis

iudicium ~~me~~ in cunctis actibus placens ubi pressure
pondere caruit. in amore mulieris erupit. factusque
est in morte crudeliter rigidus qui in appetitu fe-
mine fuit enormiter fluxus. prius deperire depre-
hensum noluit persecutorem. et post cum dampno
expectatus deuotum militem extinxit. Qui autem
statum religionis assumit pericula peccati vitat.
vnde Jeronimus dicit ex persona monachi loquens
in epistola contra vigilantium. Ego cum fugio
mundum scilicet non vincor in eo quod fugio. sed ideo
fugio ne vincor. Nulla securitas est cum vicino
serpente dormire potest fieri ut me non mordeat.
et potest fieri aliquando ut me mordeat. Quod igitur
aliquis pericula peccati euitans religionis statum
assumit prudentie est: quod vero sponte ad prelato-
nis statum aspirat vel nimie presumptionis est si se
tam fortem estimat ut inter pericula possit mane-
re securus. vel omnino sue salutis curam non ha-
bens si peccata vitare non curat. Ex his igitur
apparet quod prelacionis status et si perfectus sit. ta-
men absque vicino periculi non potest.

Capitulum 23. Verum presbiteri curati et archidiaconi
sunt in statu perfectionis quam religiosi.

Unt autem quidam qui non solum episcoporum
statum profere religiosorum statum sunt contenti:
sed etiam decanorum plebanorum et quorumcumque curam

habentium animarū. Quod multiplicat asserere con-
nantur. Dicit enim crisostomus in vi. libro dyak sui.
Si talem michi adducas monachum qualis ve-
scdm exaggerationem dicam helyas est. tamen quod
diu solus est si non perturbatur neque grauius pec-
cat: quippe qui non habet quibus stimuletur atque
exasperetur. tamen non est illi comparandus qui
traditur populis et multorum ferre peccata compulsus
immobilis perseuerauit et fortis. Ex quo manifeste
videtur quod monachus quantumque perfectus ad e-
quati non possit cuiusquam animam habentis
si eam bene exerceat. Adhuc ibidem postmodum
subditur. Si quis michi proponeret optionem ubi
mallem placere in officio sacerdotali an in solitudi-
ne monachorum. sine comparatione eligerem illud quod
prius dixi. Incomparabiliter preferendus est status
curam animarum habentium quam viuere etiam in sol-
itudine monachorum quod genus religionis per-
fectissimum reputatur. Item augustinus dicit in epistola
ad valerium. Cogitet religiosa prudentia tua nichil
esse in hac vita et maxime hoc tempore factus et
letius et hominibus acceptabilis. episcopi aut pres-
biteri aut dyaconi officio. Sed si profunctorie atque
adulatorie res agatur. nichil apud deum miserius
et tristius et dampnabilius. Item nichil est in
hac vita maxime hoc tempore difficilius laboriosius.

et ~~periculosus~~ episcopi aut presbyteri aut dyaconi
officio. sed apud deum nichil beatus si eo modo mi-
litatur quo noster imperator iubet. non ergo reli-
gionis status est perfectior statui presbyterorum dya-
conorum qui curas animarum habent: ad quorum officium
pertinet conversari cum hominibus. Preterea
augustinus dicit ad aurelium. dolendum est nimis
si ad tam ruinofam superbiam monachos subigi-
mus et tam graui contumelia dignos clericos pu-
tamus in quorum numero sumus sed si vulgares de nobis
iocabuntur dicentes. malus monachus bonus cleri-
cus est cum aliquando tamen bonus monachus vir
bonum faciat clericum. maior ergo est perfectio boni cleri-
ci quam boni monachi. Item paulo ante dicit non
est via danda seruis dei monachis. ut se facilius
putent eligi ad aliquid melius id est ad officium cleri-
catus si facti fuerint deteriores. monasterium scilicet deser-
rendo. melius est ergo officium clericatus quam statum
monasticus. Item Jeronimus dicit ad rusticum
monachum Sic vive in monasterio ut clericus esse
merearis. maior est ergo clericatus officium quam mo-
nachi professio. Non licet de maiori ad minus trans-
sire sed de statu monastico licet transire ad officium
presbyteri curam habentis ut dicit gelosus papa. Et habet
rvi. q. i. si quis monachus fuerit qui venerabilis vita me-
rito sacerdotio dignus preuideat. et ablatas sub cuius

imperio regi christo militet illū fieri pbem peccat
ab episcopo debet eligi. et in loco quo iudicauerit
ordinare omnia que ad sacerdoty officium perti-
nent vel populi vel episcopi electione pvide ac iuste
dicturus. Et plura alia capitula ibidem ponuntur
eadem causa. xxvi. Ex hys ergo omnib⁹ videt⁹ qd
status quoruūqz clericoy et maxime curam ani-
marū habentū religionis statui pferat. Horū
autem dictorum ratio de facili percipi potest si ea
que predicta sunt ad memoriam reuocent. Nam
enim supradictum est: aliud esse pfectionis actum
et aliud pfectionis statum. Nam pfectionis statu
non efficit nisi perpetua obligatio ad ea que ad
pfectionē spectant: sine qua obligacōne plurimi
pfectionis opera exequuntur. puta qui nullo voto
facto continentia seruant aut in paupertate vi-
uūt. Rursusqz considerandū est qd in presbiteris
et dyaconibus curam animaz habentib⁹ duo sūt:
scilicet officium cure et dignitas ordinis. Nam
festum autem est qd officium cure suscipientes per-
petuam obligacōnem non habent cum multoties
curam susceptam dimittunt sicut patet de illis qui
dimittūt p rochias vel archidyacōnat⁹ a religioēz
intrāt. p̄z aut ex sup̄dās qd stat⁹ p̄fōis nō habēt
nisi cū p̄petua obligacōe. manifestū igit̄ ē qd archi-
dyaconi et prochiales sacerdotes et etiam clerici

ante professionem statum perfectionis nondū sunt
adepti sicut nomine in religionibus ante professionē.
Contingit autē ut sup̄ dictum est aliquem non in
perfectionis statu existentem opera perfectionis agere
et perfectū esse s̄m habitum caritatis. Sic igit̄ cōs-
tingit archidiacones et parochiales perfectos esse
s̄m habitum caritatis et participare in aliquo per-
fectionis officio. Statum tamen perfectionis nō asse-
quunt. Huius autem evidens signum est quia hijs
qui perpetuo ad aliquid deputant̄ vel obligantur
aliqua ecclesiastica solemnitas pro tali obligatōe
adhibetur. puta qui in episcopos consecrant̄. vel
qui in p̄fessione religionis benedicunt̄ etiam s̄m
antiquū ecclesie ritum ut patet per dyonisiū in ecc-
lesiastica iherachia ca. vi. manifestum est autem
q̄ nichil horū fit in cōmissione archidiaconatus
vel parochie. sed simpliciter inuestiunt̄ vel per anu-
lum vel per aliquid tale. vnde manifestū est q̄ ex
hoc q̄ aliquis archidiaconatū vel curam parochie
accipit non sortitur perpetue obligatōis statum.
Hijs igitur visis facile est obiecta in certatum
soluere. Quē em̄ crisost̄ dicit si talem adducas mo-
nachū qualis fuit helyas nō tamen illi p̄parand̄
est qui multa peccata ferre p̄pellit. manifeste p̄t̄
p̄ ea que dicit q̄ nō intendit statū statui p̄parare.
h̄ ostendē difficultatē b̄n̄ p̄sistendi maiore esse in

eo qui p̄est populis: q̄ in eo qui solitariam vitam
duat. Qd̄ patet si integre verba accipiam̄. nō em̄
simpliciter dicit q̄ monachus non sit p̄parandus
ei qui compellitur peccata populi ferre. sed q̄ mo-
nachus si non p̄turbatur nec graue peccat q̄ diu
solus est non p̄paratur illi qui p̄seuerat immobilis
et fortis in multitudine populi. quia maioris vir-
tutis est ille qui se conseruat vbi plura pericula
imminent. vnde et ante hec verba dicit. Cum ali-
quis fuerit in medijs fluctibus et de tempestate
nauem liberare potuerit. merito tunc testimoniu
perfecti gubernatoris ab omnib⁹ p̄meret. Dicit
em̄ etiam dicit possit q̄ ille qui inter malos bene
querat. maioris virtutis esse ostendit q̄ qui bene
querat inter bonos. vnde in laudem loth dicit. y.
petri. y. q̄ aspectu et auditu iustus erat habitans
apud eos qui de die in diem animā iustam iniquis
operib⁹ cruciabant. nec tamen dicit potest q̄ querat
inter malos ad statū p̄fectionis pertineat tū
scdm̄ sacre scripture documenta prudencius decli-
netur. Ex hijs ergo verbis nō ostenditur q̄ stat⁹
habentium curam animarū sit perfectior q̄ stat⁹
religiosoz sed q̄ sit periculosior. Per hoc etiam
patet responsio ad verba eiusdem que postmodū
subdū. Si q̄s in inq̄t p̄ponet op̄oz vbi mallem
placē in officio sac̄dotali an in solitudine monachoz.

sine pparacōne eligerem id qd̄ p̄us dixi sc̄z placere
in officio sacerdotali. Vbi considerandū est q̄ non
dicat q̄ nō mallet esse in officio sacerdotali q̄ in so-
litudine monachorum sed q̄ mallet placere ibi q̄
hic: placere enim in sacerdotali officio est in sacer-
dotali officio sine peccato p̄manere qd̄ difficilius
est q̄ absq̄ peccato in solitudine monachoz̄ sicut
iam supra dixerat. vbi autē est maior periculū ibi
maior virtus ostendit si periculum vitet sicut iā
dictū ē. Et q̄uis quilibet sapiens magis eligeret
esse tante virtutis ut etiam inter pericula quecūq̄
illesus possit p̄sistere. nullus tamen nisi insipiens
statum periculosiore ex hoc ip̄so statū securiori p̄-
ferret. Ex hoc etiam apparet solutio ad verba aus-
gustini quibz̄ asseritur nichil esse periculosius et
laboriosius officio episcopi sacerdotis et dyaconi
si bene exerceat et nichil esse deo acceptabili⁹. Ex
hoc enim ip̄so q̄ est laboriosum et difficile immunē
se a peccato conseruare in hui⁹ officij exēcūōne
maioris virtutis esse ostendit et p̄m hoc deo accep-
tabili⁹ non tamen ex hoc sequit̄ q̄ status sacerdo-
tum prochiatum aut archidyaconoz̄ sit maioris
perfectionis q̄ status religionis. Ad omnia vero
que subsecunt̄ et si qua sūt similia est vna eadēq̄
responsio. Nam in omnibz̄ illis auctoritatibz̄ nō
cōparat̄ status religionis statū curatoz̄ s̄ status

monachorum in quantum sūt monachi statim clerici-
vici- Non enim monachi ex hoc q̄ sūt monachi
sunt clerici- cum multi monachi sint et layci et an-
tiquis temporib⁹ fere omnes monachi layci erant
vt habetur. xvi. q. i. Manifestū est autem cle-
ricos in ecclesia dei maiorem gradum obtinere q̄
laycos. vnde layci pmouentur ad clericatum tā q̄
ad aliquod manus. Et sicut est maior gradus ita
etiam amplior virtus requiritur ad bonum cleri-
cum q̄ ad bonum laycum quāuis monachū. Sed
in monacho clerico duo sunt et concurrunt et cle-
ricatus et status religionis. Similiter in clerico
habente curam animarū duo concurrunt scz cura
animarū et clericatus. Qd̄ ergo clerici p̄feruntur
monachis nichil pertinet ad hoc q̄ curati in q̄tū
curati monachis preferant. Sed verum est si be-
ne officium suum exequunt et absqz peccato. ma-
ioris virtutis esse demonstrantur q̄ si monachus
immunis a peccato permaneat vt supradictū est.
Qd̄ autem monachus assumit ad curam animarū
etiam in parochialibus ecclesijs non ostendit sta-
tum curati ex hoc q̄ est curatus esse perfectiorem.
quia religiosus parochiam adeptus statū p̄stis-
nū non amittit. Dicit enim. xvi. q. i. de monachis
qui diu morant in monasterijs si postea ad cleri-
catus ordinem pueniūt statim⁹ eos non debere

a priori proposito discedere. Sic ergo non ostendit quod
status clericali habentis curam animarum sit perfectior quam sta-
tus religionis quamuis religiosi curam animarum accipere
possint in priori statu et proposito permanentes. Ad
episcopatum autem promoti statum alacritatem assument.

Capitulū. 28. Rationes ad ostendendum quod presbiteri
curati sunt in statu maiori quam religiosi.

Utrum quidam contumacis studio exagitati
neque que dicunt neque que audiunt debite per-
derantes ad hoc conantur predictis tradicentes. ob-
uiare. Quorum assertiones postquam premissa descripseram
ad me puenerunt. Ad quarum confutationem necesse
est aliqua ex suppositis replicare. Primo igitur
quidem multipliciter nituntur ostendere archidiaconos
vel prochiales presbiteros in statu perfectionis esse
maioris quam religiosi. Presbiter enim si delinquat
iubetur eia de statu suo secundum canones ut habet. 81.
dis. si quis anno episcopus. Et. ruy. q. iij. si quis
oblitus. ergo erat in statu. alioquin a statu eia non
posset. Item inuenit status multipliciter dici.
Importat enim rectitudinem. nam homo erectus
dicit stare. unde gregorius dicit in. vij. moralium.
Ab omni statu rectitudinis disparent. qui per
ba noxia dilabuntur. Importat etiam permanentiam
et fixationem secundum illud gregory in. vij. moralium. Con-
ditoris protectio et custodia est quod in statu permanent.

Et i. ix. omel.

Et in ix. omnia scde ptis sup ezech. lapis qdrus
est et ex omni parte vel latere statū habet qui casū
in aliqua pmutacōne nō habet. Importat etiā lon-
gitudinē vel magnitudinē. dicit em̄ a stando. cum
ergo archidiaconi et prochiales p̄biteri habeāt
magnitudinē spirituale dū ppter zelū animaz cus-
tā suscipiunt. habeāt etiā pmanētā qz int̄ pericula
immobiles pseuerāt et fortes. habeāt etiā rectitudi-
dinē et intercomis et iusticie nō est dicendū h̄mōi
in statu nō esse. Itē religionū institucō p̄iudica-
re non potuit dyaconibz et presbiteris curam ani-
marum habentibz. sed ante institutas religiones
p̄dicti curā animaz habētes statū p̄fectiois tene-
bāt. dē em̄. i. th. y. Qui bene p̄sūt p̄sbū scz vita
et doctrina digni habeāt a subditis duplici hono-
re ut scz eis specialit̄ obediāt et extēiora ministrēt
Ergo et post religiones institutas habent statū
p̄fectionis. Itē dicūt qz tpe Jeronimi. p̄sbic et
episcopus erant nomi na synonyma ut patet per
illud qd dicit Jero⁹ super eplām ad tytum. Olim
idem fuit p̄sbiter qui et ep̄s sed postea in toto orbe
decretū est ut vnus de presbiteris p̄poneret et scis-
matum semina tollerent. Si ergo episcopi sunt
in statu p̄fcois q̄ religiosi et p̄sbū in statu p̄fcois
erūt. Itē q̄ ad mai⁹ a digni⁹ a fructuosi⁹ officii
ecclie assuit i maiori statu eē videt. s̄ archidiaconi

et presbiteri curati assumunt ad digni⁹ officiu⁹ q^o
religiosi. quia licet vita p^otemplatiua sit magis se-
cura. tamen vita actiua est magis fructifera ut ha-
bet extra de renu^ociacomb⁹ presbiteri. ergo curati
sunt in maiori statu p^ofectionis q^o religiosi. Item
nulla maior caritas ee pot^o q^o ut anima sua ponat
quis p^o amicos suos ut dicit Jo. v. boni autem cu-
rati anima suam ponunt p^o subditos suos quoz etia
se seruos constituunt fm illud i. cor. ix. Cum liter
essem ex omnib⁹ omnium me seruū feci. videtur etia
plus mereri cum plus laborent fm illud apli i.
cor. v. plus omnib⁹ laboraui. Et i. cor. iy. vni⁹
quisq³ mercedem accipiet fm suum laborem. videt^o
ergo q^o curati presbiteri sint in p^ofectioni statu q^o
religiosi. Item videtur hoc idem de archidyaco-
nis. Septem enim dyaconi quos elegerunt apli
erant in excellenti statu p^ofectionis. Dicitur enim
actuū. vi. cōsiderate fratres viros boni testimonij
septem plenos spiritu sancto et sapientia quos cō-
stituamus super hoc opus. ut dicit glosa bede h.
discernebant apli per ecclesias. vij cōstitui dyaco-
nes. qui essent sublimioris gradus et quasi primi
colūpne. videtur aut^o eos in statu p^ofectionis fuisse
q^o sublimioris grad⁹ erāt et q^osi colūpne ecclie onera
portantes. hoz aut^o gradū rep^ontāt in ecclia archidy-
aconi q^o ministrāt et p^osūt ministratib⁹ fm glosam ibide

videt ergo q̄ archidiaconi sint in maiori statu
p̄fectionis q̄ p̄bri curati quibus p̄ficiunt et ita
per p̄sequens etiā q̄ religiosi. Item insanū esse
videt dicere beatos stephanū laurentiū et vincē
tum archidiaconos in statu p̄fectionis non fuisse
qui ad palmam martyri meruerunt peruenire.

Item p̄bri curatus et archidiacon⁹ similiores
sunt episcopis q̄ monachi q̄ q̄ religiosi. qui tenēt
infinū subiectionis gradum in tantū q̄ episcopi
p̄bri nominantur sc̄dm illud actū. xx. attendite
vobis et vniuerso gregi in quo posuit vos spiritus
sanctus ep̄scopus regere ecclesiam dei quod expo-
nit glosa de p̄bris ephes̄y. multo igitur magis p̄s-
biteri curati sunt in statu p̄fectionis. Item ad
ministracō facultatum ecclesie statum p̄fectionis
non minuit cū sint bona omnia ut habet. xij. q. i.
Expedit. non ergo p̄bri curati vel archidiaconi
a statu p̄fectionis deficiunt propter administra-
tionem rerum ecclesie. Item p̄bri curati et archi-
diaconi de bonis temporalibus tenentur facere
hospitalitatem ut habet. xlij. dis. capitulo. i. Hoc
autem monachus non potest facere quia non ha-
bet p̄prium. maioris ergo meriti erit p̄sbyter cu-
ratus q̄ monachus. Item Gregori⁹ dicit nullum
esse sacrificiū q̄ ita placeat deo sicut zelus aiaz. Et
bern. dicit de amore dei q̄ ille maior ē in amore dei

h =

q̄ plures in amore dei trahit. hoc aut̄ uenit archi-
dyacono et p̄b̄o curato nō autē monacho aū nō
est officiu ut aliq̄ue trahat. Itē sicut patriarcha
p̄sident in suo patriarchatu et ep̄s in suo ep̄atu ita
archidyacon⁹ in suo archidyaconatu et p̄b̄ curas
tus in sua prochia. Qd̄ em̄ facit ep̄us excepta or-
dinacōne qd̄ presbiter curatus nō faciat: ut habet
d. xxiij. ca. legim⁹. Et quecūqz dicunt de episcopo
seu ordinantē in episcopum. fm. xij. capla aposto-
lice regula omnia debent intelligi de quolibet e'etto
ad quālibet p̄latōez ut presbitero curato et archi-
dyacono ut habetur. 91. d. ca. i. Si ergo episcop⁹
est in perfectiori statu q̄ monachus pari ratione
etiam presbiter et archidyaconus. Item presbiter
vel dyaconus p̄pter delictum iulatur eia de statu et
retrudi in monasteriu ad agendā p̄niaz ut habet
lxxxi. d. ca. dem̄ ē. a si q̄s cleric⁹. Et q̄ uidet q̄ sta-
tus archidyaconat⁹ siue cure pastoral̄ wre stat⁹
ē. h̄ ingressus religiois nō ē stat⁹ h̄ p̄ci⁹ casus vel
descensus. hec ergo sūt que ex eoz scriptis colligi
possūt q̄uis nō eodē ordine ibidē ponant.

Capl̄m. 22. h̄acōnes ad ostendendū q̄ p̄b̄ū vel
archidyaconi nō sūt in statu p̄f̄cōis qz nō p̄sequūt
in sui institucōe aliq̄ solēnitatē b̄ndicōez l̄ p̄secōez.

Ed qz sup̄ on̄sū ē archidyaconos p̄b̄os cura-
tos i statu p̄f̄cōis nō eē. restat vidēdū q̄liter

solemnit̄ instituit̄ archidiacon⁹ vel pleban⁹ quia
inuestit̄ per anulū vel aliquid huiusmodi omnino
ridiculosum est. Ista enim est solemnitas magis
similis ciuilibus solemnitatib⁹ scdm̄ quas aliqui
inuestiunt de feodo per baculum vel per anulū q̄
solemnitatib⁹ ecclesie que in quadā 2secracione vel
benedictione 2sistit.

Caplm̄. 29. Dolutō racōnū que inducebant̄ ad
pbandū q̄ nō derogat pfectioni status pb̄i curati
vel archidiaconi in hoc q̄ curā dimittere potest.

Nunc tercō ostendendū est quomodo sit
uolum qd̄ obiat̄ contra id q̄ dictum est q̄
pb̄i vel archidiaconi possunt dimittere curam. nō
autem episcopus episcopatum vel religiosus reli-
gionem. Circa qd̄ p̄mo considerandū est q̄ quicūq̄
a pfectioni statu recedit ad statum qui nō est per-
fectionis censet̄ apostata s̄m̄ illud apostol. i. thy.
y. de uidiuis eum luxuriate fuerint in xp̄isto nute-
re uolunt habentes dampnacōnem quia p̄nam
fidem ir̄itam fecerunt. ubi dicit̄ glosa q̄ in hoc
dampnat̄ ppositi fraus. et q̄ omnes huiusmodi
similes sunt urozi loth que retro asperit̄ et hoc est
apostatate. vñ si archidiaconi vel plebani in sta-
tū perfectionis essent dimittent̄ archidiacona-
tu vel prochie curam dampnabilē apostate essent.

Qd̄ uero p̄ponitur q̄ archidiaconi et plebani

possunt transire ad religionem non propter hoc quod
status religionis sit perfectior sed quia securior pars
expresse falsum esse. Dicitur enim. xix. q. i. clericis
qui monachorum propositum appetunt quia melio-
rem vitam sequi cupiunt liberos esse ab episcopo
in monasteriis oportet largiri ingressus. Ex quo
habetur quod ideo licet eis transire quia melius est
et non solum quia securius. Et pro archidiaconi et
habentes curam parochie non solum possunt cu-
ra archidiaconatus vel parochie dimissa religi-
onem intrare: sed etiam in seculo remanere sicut
patet de illis qui dimittunt parochias et accipi-
unt prebendam in ecclesia cathedrali. possunt etiam
coniuges accipere si non fuerint in sacris ordinibus
constituti. Ex quibus omnibus patet quod statum perfe-
ctionis non habent. Quod vero obiatur quod religi-
osus propter hoc non est perfectior status quod non
potest religionem dimittere quia nec etiam uxora-
tus potest uxorem dimittere qui non est in statu
patet ex predictis omnino frivolum esse. utrumque
enim scilicet status religionis et matrimonij ali-
quid simile habet scilicet perpetuam obligationem et ideo
utrumque status est quasi aliam servitutis sed obligatio ma-
rimonij non est ad opus perfectioris sed ad reddendum carnale
debitum et ideo est quidam status sed non perfectionis.
Status autem religionis habet obligationem ad opera perfectioris

que sūt paupertas cōtinentia et obedientia et ideo
est status p̄fectionis. Qd̄ vero tertio obicit q̄ p̄pter
humilitatē ⁊ infirmitatē cetū potest aliquis a p̄fe-
ctiori statu descendere ad minorē sicut d̄d̄ dimissis
armis saulis accepit fundā ⁊ lapidem s̄m̄ aliquid
verum est et s̄m̄ aliquid falsum. potest em̄ aliquis
p̄pter infirmitatē ab alcōri religione ad minorem
transire nō tamen sine dispensacōne. A religione
vero ad secularē statū etiā p̄b̄i vel curati vel arch-
idyacōni nullo mō dispensat ecclesia. Ex quo ma-
nifeste apparet q̄ multo plus excedit status reli-
gionis cuiuscūq; statum archidyacōni vel plebani
si tamen status dicendus est q̄ status altissime
religionis mitissimoz. Qd̄ vero quarto p̄ponit̄
q̄ si immutabilitas esset de racōne status nūq̄ li-
ceret de statu ad statum transire omnimode frivo-
lum est. licet enim p̄fisci ad statum maiorem nō
tamen ad statum minorem sicut habet extra de
regularib⁹ licet. In maiori enim intelligit̄ esse etiā
id qd̄ est min⁹ sed non ecōuerso. Et qui obligat se
ad min⁹ dandū non reputat̄ peius si dederit ma-
i⁹. Qd̄ vero quinto p̄ponit̄ q̄ p̄latus potest au-
tatum sibi subditum de religione ad ecclesiam suā
reuocare est omnino falsum et sacris canonibus
contrariū. Dicit̄ em̄ extra de renūciacōne amonet
vniuersis p̄sonis tui episcopatus sub districtione

phibeas ne ecclesias tue dyoc. ad ordinacōnē tuā
ptinētes absq; tuo assensu intrare audeat aut de
tinere aut dimittere te in consulto. Qd si quis cō
tra phibitōem tuā venire p̄sumpserit in eū cano
nicam vlōem exerceas. Et de p̄uilegijs et prela
tōne in ecclesijs dicit. qd religiosi in ecclesijs suis
qui ad eos pleno iure non ptinent institutos etiā
incōsultis episcopis nō audeant. presbit̄ ros epi
scopis representent ut eis de plebis cura r̄spondeāt.
Institutos etiā incōsultis episcopis nō audeant
remouere. Ex quib; non plus habetur nisi qd p̄bā
curati non possunt dimittere ecclesias episcopo in
consulto et si dimiserint puniri possunt. Sed hoc
gn̄ale imprudent̄ applicāt ad hoc speciale ut non
possint sine licentia episcopi dimissa cura religio
nem intrare. Dicit̄ enim expresse. xix. q. i. ca. epis
copus de loco cō. ubi manifeste dicitur de transi
u ad aliam ecclesiam non autem de transiū ad re
ligionem. Qd uero sexto obiicitur qd etiam mo
nachi possunt trāfire de religione ad ecclesiam se
cularē non est simile quia nō transierunt statu
religionis dimisso. Dicit̄ etiā. xvi. q. i. de monachis
qui diu morant̄ in monasterijs si postea ad cleri
catus ordinem pueniūt statim nō debere eos
a priori p̄posito descendere sed archid̄ vel curatus
dimissa cura potest religionem intrare tāq; cōsue

de statu imperfectionis in perfectionem spiritu dei ductus
ut habet. xij. q. i. d. ue. Quid vero septimo proponitur
quod aliquis qui fuerit in caritate potest recedere a
caritate ergo non sequitur quod qui recedit a statu
perfectionis non fuerit in statu perfectionis tam
frivolus est ut responsione non indigeat. A caritate enim nullus discedit nisi peccando et similiter
a statu perfectionis aliquis peccando recedit. quia
sicut ad caritatis dilectionem aliquis obligatur
ex lege generali ita ad statum perfectionis aliquis
obligatur ex voto speciali. Quid vero octavo pro-
ponitur quod episcopi non possunt transire ad religio-
nem sine licentia pape hoc est ex constitutione ec-
clesie patet esse falsum. immo est ex ipsa obliga-
tione qua se episcopi obligant ad perpetuam curam
plebis habendam. unde apostolus dicit. i. cor. ix.
Necessitas michi incubit et michi est si non euan-
gelizauero. Et causam necessitatis subdit dicens.
Cum liber essem ex omnibus omnium me serui feci
scilicet pro perpetua obligationem unde et in decre-
tali non inducit quasi statutum sed quasi ratione probatum.

Quid vero nono proponitur nullam efficaciam habet
certum est enim quod de iure generali non debet aliquis eligi ad
episcopatum nec debet suscipere archidiaconatum vel prochie
curam nisi sit in sacris ordinibus constitutus secundum ecclesie statuta
si in his papa potest dispensare et aliquando dispensat et tunc

habent curam archidiaconat⁹ vel prochie vel etiã
in episcopos. sic enim electi possunt deserta cura cõ-
trahere matrimoniũ ita q^d non dicim⁹ iam p^ras-
ctum q^d de religiosis dia nō p^t.

Capitulum. 30. Que opera ad religiosos perti-
nere possint.

Restat ergo dicendũ que opera pertineãt ad
eos qui in religionis sunt statu. Sed quia
de hys actib⁹ plene alibi tractam⁹ sufficit hic p^r-
calũpmiatores pauca quedã inserere. Inducit em̄
verba Jeronimi que habent in decretis sc̄da dis-
olim Anteq^m dyaboli infructuosa studia fierent in
religione ubi minor si hec introducant quasi reli-
giosi studere nō debeant. cū studiũ et p^rapue sacre
scripture maxime ad eos p^rtineat qui vitã cõtam
platiã elegerunt p^rsertim cū augustinus dicat. ij.
de ciuitate dei. q^d a studio agnoscende veritatis nes-
mo phibet q^d ad laudabile p^rtinet otium. Si em̄
hoc intendit per hec verba Jeronim⁹ pbare cui-
cent per illud q^d sequit in eodem capitulo et dice-
ret in populis ego sum pauli ego sum apollo. vñ
manifestum est hunc esse intellectum verbi p^rmissi
anteq^m infructuosa studia id est disc̄siones in re-
ligione fierent. Item inducit q^d potestas hq^u-
di et soluendi q^utum ad execuõnem vel execuõis
rationem sacerdotibus religiosis non tribuitur.

miror ad qđ tendat. Si enim sic intelligūt qđ monachi nō habent ex hoc ipso qđ ordingūt in sacerdotēs executōem clauū vti est quidē. sed hoc idē de secularib⁹ dici potest. non enim ex hoc ipso qđ secularis ordinat in sacerdotem suscipit executōnem clauum sed ex hoc qđ aliquā suscipit curam. Si vero intendūt qđ ex hoc ipso qđ religiosus nō potest habere executōnem clauum manifeste falsum est et contra illud qđ. xvi. q. i. sunt nōnulli nullo dogmate fulta audacissimo quidem zelo magis amaritudinis qđ dilectionis inflāmati asserentes monachos quia mundo mortui sunt et deo viuūt sacerdotalis officij potentia indignos neq; penitentiam neq; xp̄istianitatem largiri neq; absoluerē posse sacerdotalis officij diuinitus non mūtā potestatem sed omnia labuntur. Neq; enim beatus benedictus hu⁹ rei aliquomodo extitit introductor. in quo etiam notandū est illud solum religiosus esse uliatum qđ est eis scđm statuta regule sue interdictum. Item inducunt qđ dicitur xvi. questione. i. monachus nō doctoris sed plantantis habet officium. Qđ si ideo inducūt ut probent qđ nō cōuenit monacho ex hoc qđ sit monach⁹ qđ sit doctor. vñ est alioquin omis monach⁹ doctor esset. Si vero intelligat qđ monach⁹ habeat aliqđ

repugnans doctoris officio manifeste falsum est. quoniam
primino agitur. Similimum est religionis docere papue
sacra scriptura. unde super illud Ioh. iij. reliquit ergo
mulier ydriam etc. dicit glosa augustini hanc discat
euangelizator prius deponere curam et non secuti. unde
dominus illis vltis doctrine dimisit officium qui eum fue-
rant omnibus relictis secuti dicens matth. ultimo
discipulis suis. Euntes docete omnes gentes. Et
similis responsio est ad omnia similia. Sicut illud
alia est causa clerici alia monachi. Clericus scilicet ha-
bens dicit ego pascor. monachus ergo pascor. Et iterum
monachus sedeat et taceat solitarius. Per hec enim
et similia declarat quod monacho ueniat ex hoc quod
est monachus. non autem per hoc interdicat ei alia
maiora assumere si ei fuerint dimissa. Sicut cle-
ricus non potest excommunicare ex hoc quod est clericus
potest tamen si hoc ei ab episcopo dimittat. Item
quod inducunt non amplius a domino institutos scilicet
xij. apostolorum quorum formam tenent episcopi. et lxvij. dis-
cipulorum quorum formam tenent curati presbiteri. Si ad
hoc inducunt quod non habent religiosi ordinariam
curam si non fuerint vel episcopi vel curati nullus
potest negare. Si autem hoc intendant quod religiosi
non possunt predicare vel confessiones audire per super-
riorum prelatorum dimissionem patet hoc esse falsum. quia quanta
ta quis est excellentior tanto est in homini potentior

melior scđm qđ dñs dicit luce .x. Optimam partē
elegit sibi maria. Et quanto contēplacō melior
actione tanto plus pro deo facere videtur qui di-
lectione contēplacōnis aliqđ detrimentū patit̃
vt saluti proximoz ppter deum intendat. Inten-
dere igitur saluti proximoz cum aliquo detrimēto
contēplacōnis ppter amorem dei et proximi ad
maiozem pfectionem caritatis pertinere videt̃ qđ
si aliquis in tantum dulcedini cōtēplacōnis in-
heret qđ nullomodo eam deserere vellet et propter
salutem alioz ppter quā apostolos non solū pre-
sentis vite contēplacōnem sed etiā a contēplacōe
celestis patrie retardari ad tps voluerunt ppter
proximoz salutē vt patz p illd qđ dicit phi. i. Coar-
tor ex duob⁹ desiderii hanc nō dissolu et esse cum
xp̃sto. Esse em̃ cū xp̃o multo melius est. pmanē
autē in carne ppter nos. Sed si de pfectione cari-
tatis agitur in animi pparacōne plurimum con-
sistit vt supra ex verbis augustini probatum est.
multi vitam contēplatiuam agentes etiam hāc
pfectionē hāc ut vt omnino sint parati scđm dei
bñplacitū a dilectione contēplacōnis otio suspēdi
ad tps vt proximoz salutē vacēt. qđ tñ pfcō caritatis
in pleisqz proximoz utilitati vacātib⁹ nō iuenit̃ qđ
mag̃ cōtēplatiue vite t̃ diū ad exteriora deducat qđ in
desiderio habeat vt sic in eis ad pfcōem dilectionis

ptinentia q̄ eam tamq̄ bonū dilectum ad temp̄
postponat. Sed quorūdā defectus statui vel officio
iudiciū afferre non potest. Hoc enim ip̄m qd̄
est alioꝝ proximoz curam gerere p̄fectionis actio
nē cōferri debet. cum ad p̄fectam dilectionē dei et
proximi p̄tineat. Sed hoc considerandū est q̄ nō
quicūq; actu habet qd̄ est p̄fectius in p̄fectioni sta
tu constituit. nullus enim dubitat q̄ virginitatē
seruare ad p̄fectionē p̄tineat quia de hoc dñs di
cit. Qui potest capere capiat mat̄. h. xx. Et aplūs
dicat. i. cor. vii. De virginitatē p̄ceptum dñi nō ha
teo consiliū autē do. Sunt em̄ consilia de operi
bus p̄fectionis et tamen virginitas conseruata
absq; voto p̄fectionis statū non habet. dicat enim
augustin⁹ in libro de virginitate. neq; em̄ virgi
nitas quia virginitas est sed q̄ deo dicata est ho
norat. Que licet in carne seruet ac per hoc etiā
virginitas corpalis spūalis est quā uouet et con
seruat p̄tinentia pietatis. Et infra. honorat⁹ in ani
mis bonis ulla cōtinentia nūanda est q̄ integritas
carnis ip̄i creatori anime et carnis uouet cōsecra
tur seruacō. manifestū est autem q̄ archidiaconi
curati p̄sbyteri et si curam animaz habeant non
tamen se voto astringūt ad h̄mōi curam habendā.
alioq̄ nō possent absq; auctoritate ei⁹ q̄ in voto
p̄petuo disp̄sare posset archidiaconat⁹ l̄ prochie

curam dimittere. Et si ergo archid vel pbr curatus
aliquid perfectionis exerceat vel actum vel officium acci-
piat. attamen perfectionis statum magis habent re-
ligiosi qui ex voto sui ordinis obligantur ad hoc quod
episcopis subministrant in hijs que ad curam ami-
marum pertinent predicando et confessiones audien-
do quod ipsi archidiaconi vel curati. Jam vero quod
sexto ponitur quod augmentum caritatis non potest
esse in persona que non sit in statu patet secundum pre-
dicta omnino falsum esse. Sunt enim aliqui in
statu perfectionis imperfectam caritatem vel omni-
no nullam habentes sicut multi episcopi et religio-
si in peccato mortali existentes. Quamvis igitur
multi boni curati perfectam caritatem habeant ut
sint parati animam suam ponere pro alijs. non tamen
propter hoc sunt in statu perfectionis quia non desunt
multi layci et coniugati eandem perfectionem caritatis
habentes ut pro salute proximi parati sint animas
ponere non tamen in statu perfectionis dicuntur esse.

Quod vero septimo ponitur diaconos ab apostolis
institutos perfectionis statum habuisse. hoc non ex
textu nec glossa haberi potest. Quod enim dicitur eos
fuisse plenos spiritu sancto et sapientia ostendit eos gratie
perfecte habuisse quam potest esse etiam in hijs qui statu perfectionis
non habent. Quod vero beatus Beda in glossa dicit quod erat sublimioris
gradus vel officij. Aliud autem est esse in gradu et esse in statu ve-

sup̄ iam dictū. Et tamen verū est illos. vij. dyaco-
nos etiā in statu p̄fectiois fuisse illiḡ in quā p̄fectio-
nis de qua dñs dicit. Si vis p̄fectus esse uade et
uende om̄ia que habes et da pauperib⁹ math. xix.
nam relictis omnib⁹ secuti fuerunt xp̄istū nichil
ppriū possidentes sed erant illis om̄ia om̄unia ut
dicit actū. iij. a quoz exemplo om̄es religiones
deriuatē sunt. Qd̄ uero octauo p̄ponit stepha-
nū et laurentiū archidyaconos in statu p̄fectiois
fuisse. cōcedim⁹ quidē sed non p̄pter archidyaco-
nati sed p̄pter martiriū qd̄ omni p̄fectioni p̄ferē.
vn de dicit aug⁹ in libro de uirginitate phibet hui⁹
rei p̄clarissimū testimoniū ecclesiastica auctoritas
in qua fidelib⁹ notū est quo tpe martires et quo
defuncte sanctimoiales ad altaris sacramenta res-
citant. Hic em̄ et sebastianū dico in statu p̄fectio-
nis fuisse et gregoriū. nec tamen p̄pter hoc dicim⁹
militis p̄fectionis statū habuisse. Qd̄ aut̄ ceru-
rio obiāt q̄ p̄sbiteri curati et archidyaconi sunt
sublimiores episcopis q̄ religiosi verū est quo ad
aliquid scz quantū ad curam subditoz sed quātū
ad perpetuā obligacōem q̄ requirit̄ ad statū p̄fe-
ctiois sublimiores sunt episcopo religiosi q̄ archi-
dyaconi vel p̄sbiteri curati ut ex p̄d̄is p̄tz. Qd̄ uero
decio p̄ponit q̄ am̄istracō facultatū eccl̄ie statū p̄fe-
ctiois nō minuit idubitanē p̄cedim⁹. alioqn̄ in ip̄is

religiomb⁹

religionib⁹ plati et alij officiales tꝑalia dispēsan-
tes a gradu p̄fectionis deciderēt. sed hos in eis p̄-
fectionis cuiusdā statū diminuit qꝫ p̄p̄is non re-
nūciant sua oīa p̄pter xp̄m relinquētēs q̄n̄ymmo
ecclesiarū fruct⁹ tāqꝫ p̄p̄ios lucrificiūt. In eo
vero qꝫ vndecimo p̄ponit manifeste inueniunt de-
sistere vigilantū errorē sequētēs. extra quē Jero-
scab̄is dicit qꝫ asserit eos meliḡ facē q̄ vtunt reb⁹
suis et paulatī fruct⁹ possessionū paup̄ib⁹ diuidāt
qꝫ illos qui possessionib⁹ renūdatis sūt omnia lar-
giunt. nō a me eis sed a deo r̄spondēt. Si vis p̄-
fectus esse vade et vende omnia que habes r̄c. ad eū
loquit qui vult esse p̄fect⁹ iste quē tu laudas sc̄ds
aut tertī⁹ grad⁹ ē. nō ergo archidiaconi vel p̄br̄i
curati p̄pter hoc sūt p̄fectiores qꝫ suant hospitali-
tate quā monachi p̄p̄iū nō habentes suare non
possunt. Qd̄ vero duodecimo p̄ponit qꝫ nullū est
sacrificiū d̄o magis acceptū qꝫ zel⁹ animarū absqꝫ
dubio cōcedim⁹ sed in animarū zelo hic ordo seruā-
ndus est ut p̄mo homo sue anime zelū habeat eam
ab omni affectu terrenorū et sui ip̄i⁹ absoluens qꝫ
in hoc p̄cedat s̄m illud sapientis eccle. xxx. mise-
rere anime tue placens deo vt patet p̄ augustinū
r̄ij. de ciuitate dei. Sic ergo si aliquis post cōtemptū
terrenorū et sui ip̄i⁹ in hoc p̄cedat vltim⁹ vt etiā
aliorū animarū zelū habeat p̄fectius erit sacrificiū.

Sed tūc pfectissimū erit quādo ad zelum animarū
habendā vobis seu professione obligat sicut episco-
pus vel etiam religiosi ad hoc per votum obligati.

Quod tredecimo pponit qd sicut patriarcha pre-
sident in suo patriarchatu et episcopus in suo epi-
scopatu ita archidiaconus in suo archidiaconatu
et presbiter curatus in sua prochia est manifeste
falsum. Nam episcopi pncipaliter habent curam
omniū sue dyocesis. presbiteri autē curati l' archi-
diaconi habent aliquas subministrationes sub
episcopis. Sic enim se habent ad episcopum sicut
baliu vel ppositi ad regem. vnde super illud. i. cor.
xij. Alij opitulationes alij gubernaciones dicit glosa
opitulationes id ē eos q maiorib⁹ fuerūt opes ut ty-
tus aplō l' archidiaconi ep̄is. gubernaciones scz mi-
norū psonarū placōes vt pbr̄i sūt q plebi documēto
sūt. vñ et hoc ipm ondit in ordinacōe sacerdotū de
q̄b⁹ ep̄s dicit. quāto fragiliores sum⁹ scz aplis tāto
mag⁹ hys auxilijs indigem⁹. vñ. xvi. q. i. ca. cūctis
dē oib⁹ pbr̄is dyacomib⁹ et reliq̄s clericis attēde-
dū ē vt nichil absqz p̄prij ep̄i hēctia agāt. nō vtiqz
missas sine suo iussu quisqz pbr̄orū in sua prochia
agat. nō baptizet nec q̄cūqz absqz eius pmissu fa-
ciat. Et similit̄ habe t. 80. d. ca. nō debē presbiteri
nichil sū p̄cepto ⁊ consilio ep̄i agāt. Quod vto. 12.
p̄pōit de clericis q̄ p̄t enormia deuita in mōsteio

introduunt satis eorum animam et intentionem declarat. nam
sicut gregorius dicit. 7. mox. prauum cum res a predicant
valde difficile est ut ad hoc quod taciturni ambiunt non
erumpant. Arbitrantur enim clericos esse in statu
perfectioris. non autem monachos propter penitentiae
altitudinem quam monachi voluntarie suscipiunt
innocentes ad quod cogunt clericos delinquentes. qui quidem
status tanto est apud deum altior quanto est in mundo
abiectior. secundum illud matthei. 20. Qui se humiliat ex-
altabit. Et iacobi. 4. dicit. Elegit deus pauperes
in hoc mundo diuites in fide et heredes regni. Sed
mundana gloria ambientes illa stare reputant que
ad gloriam pertinet. atque illa esse abiecta quam videtur humilia.
Ephraem. 28. Solutio rationum que inducunt ad
probandum quod defectus sollemnis benedictionis vel con-
secrationis non derogat statui perfectionis presbiteri
curati vel archidiaconi.

Ostenso igitur quod frivole sunt rationes quas in-
ducunt ad ostendendum quod archidiaconi et
presbiteri curati sunt in statu perfectiori quam religiosi.
ostendendum est quod frivolum sit quod obiciunt contra
hoc quod dictum est quod in statu perfectionis aliquis po-
tuit per sollemnem consecrationem vel benedictionem.

Ubi primo considerandum est quod sollemnis conse-
cratio aut benedictio non est causa quod homo sit in statu per-
fectionis sed inducat quasi signum. non enim adhibetur nisi illis

qui in aliquo statu ponunt. nō quidē semp in statu
pfectionis existentib⁹ sed statū quēcūq; adipiscē-
tib⁹. Hy em̄ qui matrimonio iūgunt in statu ali-
quo ponunt qz ex tunc vir nō habet potestātē sui
corporis simpliciter neq; mulier ut dicit̄. i. cor. vii.
Est em̄ in matrimonio ppetua obligatio un⁹ ad
alter⁹ ad quā signandū ab ecclesia solemnīs bene-
dictio nuptiarū exhibet. non tñ in statu pfectionis
ponunt sed in statu matrimony. unde et in hys qui
in statu pfectionis ponunt in signū ppetue obliga-
tōnis solemnīs consecrāō aut benedictio exhibet sic
etiā cū curatus aliquis statū mutat sicut cū seru⁹
maūmittat aliqua ciuilib⁹ solemnitas exhibet. hoc
aut nō sciūle dicit̄ s; auctoritate dyonisy pfirmat
qui dicit̄. vi. c. celestis ierarchie qz diuini duces nū-
scz apli nominacōib⁹ scis ipos dignati sūt scz qui
sūt in statu pfectoz alij qdē famulos alij vero mo-
nachos ipos noiātes ex dei potētia seruicō et fa-
mulatu et indiuisibili et singulari vita uiuent⁹
ipos ad unifornē unitatē et amabilem deo pfectioēz
ppter qd et pfectiūā ipis douans gratiam sancta
legislacō et quadā ipos dignata est sanctificatiua
inuocōne. ubi expresse habet qz quia monachi
pfectionis statū assumūt ideo eis solēnis benedictio
s; m̄ traditōez aplōz dat. Qd ergo pmo ppoit qz in
psecrāōe cū ep̄i qz sacerdotis 2ia uerba pferunt sic;

2secrēt et sanctificēt manū iste rē. nō em̄ nūc
agim⁹ de sacerdote inquantū est sacerdos sic enim
in statu ponit per solemnē 2secrācōnem non quidē
in statu pfectionis actiuo vel passiuo sed in statu
illuminatiuo s̄m dyonisiū sed inquantū curā acci-
pit. tunc em̄ nulla ei benedictio solemnīs adhibet.
vnde tunc nullū statū suscipit sed fit ei quedā officij
2missio. Episcop⁹ autē ad ipam pastorālē curā cō-
secrat ppter p̄xtuā obligacōez qua se ad pastora-
lem curam obligat sicut ex sup̄dictis apparet. Qd
vero sc̄do p̄ponit q̄ vntio capitis que regib⁹ ex-
hibebat signū erat status habentis principalē ai-
tam regni. Alij autē qui sūt officiales in regno tā-
q̄ non habentes p̄fectam regiminis racōem nūq̄
vngēbant. Ita etiā et in regno ecclesie episcopus
vngit tamq̄ p̄ncipalit̄ habens curam regiminis.
Archidiaconi vero et p̄bri curati non inūgunt in
suscepōne cure quia nō suscipiūt principalē curā
sed quandā subministracōem sub episcopali regi-
mine sicut baliui vel p̄positi sub rege. nec ppter hoc
sequit̄ q̄ rex habeat statum pfectionis quia cura
extendit se ad temporalia nō ad spiritualia sicut
cura episcopalis. Caritas autē per se respicit spi-
rituale bonū. vnde et cura spiritualis ad pfectionē
p̄tinet. non cura temporalis licet ex caritate possit
exereri. Qd etiā tercō p̄ponit lōge ē a p̄posito.

non enim nūc agim⁹ de pfectione meriti qđ potest
esse interdū pfectius nō solum in curato presbitero
q̄ in episcopo vel religioso sed etiam in layco diu-
gato. sed loquimur de perfectionis statu. vnde in
hoc videtur etiam obiciens suam vocem ignorare
Nam scđm qđ obicit nec etiam episcopi essent in
maiori statu q̄ religiosi cum interdum sint mino-
ris meriti. Qđ vero quarto pponitur qđ episco-
patus non sit ordo manifeste continet falsitatem
si absolute intelligatur. Expresse enim dicit dyo-
nysius esse tres ordines ecclie ierarchie scilicet epis-
copoz presbiteroz et dyaconoz. Et. xi. d. habe ē
qđ ordo episcopoz quadripartitus est. Habet quidē
enim ordinem episcopus per cōparacōnem ad cor-
pus xp̄isti mysticum qđ est ecclia super qua p̄-
cipalem accipit curam et quasi regalem. Sed qñ-
tum ad corpus xp̄isti verum qđ in sacramento cō-
tinetur non habet ordinem supra presbiterum. Qđ
autem aliquem ordinem habeat et non iurisdic-
tionem solam sicut archidyacon⁹ vel curatus patet
ex hoc qđ episcopus potest multa facere qđ nō po-
test cōmittere sicut conferre ordines. consecrare
basilicas et h̄mōi. Que vero sūt iurisdictionis p̄-
alij cōmittere. Itē ptz ex hoc qđ si ep̄s deposit⁹ isti-
tutae nō itēz p̄secrat tūq̄ in p̄tate ordis remanēte
sic etiā i alijs cōgit ordib⁹. Qđ vero q̄nto p̄pōit qđ

ip̄as p̄bationes conent̄ elidere. dictū est em̄ supra
q̄ quib̄et status in ecclesia cū aliqua solemn̄i cō-
secratiōe vel benedictione confert̄ qd̄ non sit in cō-
missione prochiālis cure vel archidiaconat̄. Quā
quidē p̄batiōem excludere conant̄ multiplicat̄. p̄-
mo quia in consecratiōe tam ep̄scopi q̄ sacerdo-
tis verba sunt om̄nia ut: cōsecrent̄ et sanctificent̄
domino man̄ iste c̄c̄. Item si dicat̄ q̄ unctio
capitis dat̄ ep̄scopo et nō sacerdoti hoc non videt̄
ad p̄batiōem facere quia etiā reges olim in capi-
te ungebant̄. qui tamen nō possūt statū p̄fectiōis
vindicare. nō ergo per hoc p̄r̄ dicit̄ ep̄s esse in statu
p̄fectiōis sup̄ p̄b̄i in curatū q̄ capite ungit̄. Itē
meritū non acquirit̄ p̄ p̄secratiōem s̄ p̄ bona opera
meritoria. aliqū em̄ etiā malus p̄secrat̄ in ep̄m et
in hoc magis demeret̄. nō em̄ qui melior fuerit in
honore est iustior. sed qui fuerit iustior est maior
ut habet̄ xl. disc̄. ca. multi. Et in eadē d̄c̄ q̄ non lo-
ca vel ordines creatōi n̄o. nos p̄rimos faciūt sed
nos aut merita n̄ra bona ei coniūgūt à mala distā-
gunt. Et non sanctor̄ filij sunt qui tenent bona
sanctor̄ sed qui merent̄ opera sanctor̄. non ergo
p̄pter hoc ep̄scopi sunt in statu magis p̄fecto q̄
p̄b̄i curati q̄ maiorem p̄secratiōem habēt. Itē
p̄secratiō capitis maḡ p̄riet̄ ad signa et ḡdū sacer-
docij. Ep̄at̄ em̄ nō ē nouus ordo s̄ grad̄ in ordine

alioquin essent plures q̄ septem. perfectio autem
caritatis pertinet ad meritum sanctitatis non ad
gradum ordinis. non ergo episcopi qui per unctio-
nē capitis obtinent maiore gradum sacerdotij sūt
in p̄fectioni statu. Itē episcopus instituit archi-
dyaconū plebanū vel curatum per librum vel per
anulū vt habet extra de sentētia et. re iudica. Cū
olim vel cum papa mandat aliquem institui in ec-
clesia aut in canonicū et in fratrem vel in plebanū
seu curatū. mandat eum institui cum plenitudine
honoris vt extra de concess. ecclesie p̄posuit. videt
ergo curatorū et archidyaconorū esse status ex quo
statu eia potest.

Capitū. 26. Rationes ad ostendendū q̄ dimissio
cure non sufficit ad p̄bandū q̄ p̄bū curati archi-
dyaconi nō sint in statu p̄fectionis.

Similit̄ etiā p̄tra id qd̄ dicit̄ ē q̄ archidyaco-
nū p̄bū curatū nō sūt in statu p̄fectōis q̄ p̄nt
sū p̄cō ab hoc recedē multiplē obiciūt. p̄mo qd̄. q̄
dicūt q̄ p̄t hoc curatū p̄bū ad religionē trāsire p̄t
q̄uis status curati sit p̄fectior et fructuosior quia
status religionis est securior. Ad hoc p̄bandū in-
ducit qd̄ dicit̄ extra de renunciacōib⁹ n̄. cū p̄dē. Itē
vir vxorē nō p̄t dimittere et ea inueta ad religionē
trāsire ut dē extra de dūsiōe coniugatorū ex publico. s̄
hec n̄ ē rō q̄ stat⁹ coniugij sit maioris p̄fectōis q̄ stat⁹

religionis vel equalis ei sed q̄ uxori sue p̄ matris
momū se insolubilit̄ obligauit ergo similit̄ licet
pb̄ curatus possit transire ad religionē non p̄pter
hoc sequit̄ q̄ status religionis sit p̄fectior vel eq̄
p̄fectus. Item inducit ad hoc exemplū d̄d̄ qui
ut habet̄ .i. re. xvij. cū nō posset p̄ugnare in armis
saulis que requirebant maiorem fortitudinē stu-
lit̄ se ad arma maioris humilitatis licet minoris
roboris vel fortitudinis sc̄z ad fundā et lapidē q̄b̄
gygantē phylisteū virū ab adolescētia sua bella-
torem puer deiecit et p̄strauit. potest ergo curatus
exemplo d̄d̄ ad arma maioris humilitatis sc̄z re-
ligionis se transferre licet esset in statu p̄fectioni.

Item si inseparabilitas esset causa stat̄ seque-
ret̄ q̄ nō liceret alicui se transferre de statu in sta-
tum. hoc autem nō licet. nō ergo inseparabilitas
est de racione status. Item s̄m iura scripta pla-
tus posset curatū sibi subditum de religione ad ec-
clesiam suam reuocare si sciret eum esse utilē aut
p̄ficiū ecclesie sue. ergo curatus nō debet ecclesiā
suam dimittere sine cōsensu et auctoritate episco-
pi q̄d si fecerit potest episcopus in eum exercere ca-
nonicam ulcōnem ut extra d̄ renūciacōib̄ mouet
et de p̄uilegijs. et in ecclesijs. c. septima. q. p̄. epis-
copus de loco. Et sic non videtur verum q̄ status
religionis sit p̄fectior propter hoc q̄ curati pb̄

debat q̄ pb̄i curati et archidiaconi sunt in statu
perfectiori q̄ religiosi.

Hec autem que p̄posita sunt q̄ sint friuola
derisibilia et in multis erronea demonstrans
dum est singulor̄ efficaciam diligenter ponderā
do. Quod enim p̄mo inducunt quosdam canones ad
probandū presbiteros curatos et archidiaconos
in statu esse nichil ad p̄positum facit. nam in capi
tulis inductis nulla fit mencō de statu sed de gra
du. Sicut em̄ habet̄. 81. 8. Si quis amō ep̄iscop⁹
presbiter diaconus feminā acceptam retinuit a
p̄prio deiciat gradu. Et. 19. q. iij. dicit. Si quis
oblitus timore dñi et sanctar̄ sc̄pturar̄ ac feneraz
uerit. ac. de gradu suo deiectus alienus habeat a
clero. non ergo potest hoc probari a contrario sen
su q̄ habeat statum sed gradū et hoc necesse est q̄
ubiūq̄ ē ordo vel superioritas aliq̄: ibi est aliq̄s
grad⁹. Quod uero sc̄do ē positū q̄ sit friuolū q̄libz
adūtere potest intelligens. nulli em̄ ē dubiū statū
multiplicat̄ dicit. nam ille qui angit stat. et mag
nitudo statum facit sc̄dm q̄ distinguit̄ status in
cipientium p̄ficientium et perfector̄. Stare etiā
firmitatem importat sc̄dm illud. i. corintheor̄. xv.
stables estote et immobiles in omni opere bono.
non autem sic loquimur de statu sed sc̄dm q̄ dicit̄
status libertatis vel uirtutis sicut accipit̄. y. q. vi

possunt religionem intrare. Item etiam econ-
uerso monachus p necessitate ecclesie et cure anis
marū potest transire de religione ad ecclesiam cū
cura ut habet. rvi. q. i. vos autem et ca. monachos
nam vnius utilitati preferenda est utilitas pluri-
moz. vii. q. scias. Item non sequitur q si aliquis
cadere potest a perfectione caritatis q nūq̄ fuit in
perfectione caritatis. sed magis econuerso q fue-
rit. licet ergo presbiter curatus discedat a suo re-
gimine ex aliqua causa non sequitur q non fue-
rit in statu perfectionis. Item q maiores prelas-
ti scz episcopi non possunt transire ad religionem
sine licentia sūmī pontificis hoc est de constitucōe
ecclesie pmulgate tempore minocency. sicut patet
per illam decretalem extra de renūciacōib⁹ n̄ cum
p̄dem. ergo ante constitucōnem licebat maiorib⁹
sicut et minorib⁹. Et cum maiores sunt in perfe-
ctiori statu. non ergo hoc impedit presbiteros cu-
ratos esse in perfectioni statu q̄ religiosos licet sine
licentia sūmī pontificis ad religionem possūt trā-
sire. Item nullus debet in episcopum eligi nisi
fuerit in sacris ordinib⁹ institutus ut habetur. lx.
d. ca. nullus in episcopum. sed in sacris ordinibus
constitutus non potest uxorem ducere. nō est ergo
ux q clericus possit uxore ducere.

Capitulu. 28. Solucō racōnū quib⁹ p̄bati vi-

debat q̄ pb̄i curati et archidiaconi sunt in statu
perfectiori q̄ religiosi.

Hec autem que p̄posita sunt q̄ sint friuola
derisibilia et in multis erronea demonstrans
dum est singulor̄ efficaciam diligenter ponderā
do. Quod enim p̄mo inducunt quosdam canones ad
probandū presbiteros curatos et archidiaconos
in statu esse nichil ad p̄positum facit. nam in capi
tulis inductis nulla fit mencō de statu sed de gra
du. Sicut em̄ habet̄. 81. 8. Si quis amō ep̄iscop⁹
presbiter diaconus feminā acceptam retinuit a
p̄prio deiciat gradu. Et. 19. q. iij. dicit. Si quis
oblitus timore dñi et sanctar̄ sc̄pturar̄ ac feneraz
uerit. ac. de gradu suo deiectus alienus habeat a
clero. non ergo potest hoc probari a contrario sen
su q̄ habeat statum sed gradū et hoc necesse est q̄
ubiūq̄ ē ordo vel superioritas aliq̄: ibi est aliq̄s
grad⁹. Quod uero sc̄do ē positū q̄ sit friuolū q̄libz
adūtere potest intelligens. nulli em̄ ē dubiū statū
multiplicat̄ dicit. nam ille qui angit stat. et mag
nitudo statum facit sc̄dm q̄ distinguit̄ status in
cipientium p̄ficientium et perfector̄. Stare etiā
firmitatem importat sc̄dm illud. i. corintheor̄. xv.
stables estote et immobiles in omni opere bono.
non autem sic loquimur de statu sed sc̄dm q̄ dicit̄
status libertatis vel virtutis sicut accipit̄. y. q. vi

Si qñ in causa capitali vel causa status impellat
fuerit. nō p exploratores s̄ p seipos ē agendū. Et
sic accipiēdo statū uli statū pfectionis accipiunt
qui se seruos constituūt ad opera pfectionis imple-
da ut sup̄ dictū est. Hoc autē nō ptingit nisi p w-
tū ppetue obligacōis. qz seruitus libertati oppo-
nit. Quādiu igit in sua libertate q̄s habet recedē
a pfectionis ope. statū pfectionis nō habet sicut et
sup̄ ostensū est. Qd̄ uero ter cō ppositū fuit tam
frivolū est ut respōdere nō egeat. in hoc em̄ qz dē
qui bene p̄sunt pb̄i ac. nec de pfectione nec de sta-
tu fit mentio. p̄esse em̄ non constituit statum sed
gradum nec honor debet soli pfectioni sed vlc̄ vir-
tuti que designat in hoc qz dicit. bene p̄sunt. Dicit
enim ro. ij. gloria et honor et pax omni operanti
bonū. In hoc autem qd̄ quarto pponit manifeste
falsitas continet ubi dicit qz ante tempus Jeroni-
mi et augustini non erat aliud pb̄i et episcopus.
Huius enim contrariū expresse dicit augustinus in
epistola ad Jeronimū. Quāqz scdm̄ honoris voca-
bula que iam ecclesie vsus obtinuit episcopatus
presbitero maior sit tamen in multis rebus aug-
ustinus Jeronimo minor est. Sed ne aliquis calūpnie
hoc circa tempora Jeronimi venisse ut ep̄s pb̄o
maior sit accipiēda est auctoritas dyonisy q̄ sc̄psit
ordinē eccle. ierachie fm̄ qz erat in ecclia p̄mittua

Dicit enim in .ij. capitulo eccle. ierarchie tres eē or-
dines eccle. ierarchie scz episcopoz presbiteroz et
dyaconoz. ubi notandū est qz ordinē dyaconoz
dicit esse purgatiuū. ordinē autē sacerdotū illuīa-
tiuū. ordinem vero episcopoz pfectiū. Et sicut ipse
dicit in .vi. capitulo eiusdē libri trib⁹ hys ordinib⁹
tres ordines respondent. Nam ordini dyaconoz
subiacet ordo immūdoz qui purgatiōni indigent. or-
dini vero psbiteroz subiacet ordo illuīandoz scz sa-
cer popul⁹ q̄ a pb̄is illuīat p sacramentoꝝ suscep-
tiōem. ordini uero epoz subiacet ordo pfectoz vel ordo
monachoz q̄ p eoz traditiōes edocent ad pfectissi-
mā pfectionē sursum act⁹. Ex quo patz qz p̄m dyonisi-
sū pfectio attribuit solis episcopis et monachis
Episcopis autē tāq̄ pfectionib⁹. monachis autē tā-
q̄ pfectis. Sed ne quis dicat qz dyo⁹ tradat ordi-
nem eccle. ierarchie ab aplis institutū cum tamen
ex dñi institutiōne idem essent pb̄i et episcopi hoc
manifeste falsū apparet ex hoc qd dicitur luce. x.
post hec autem designauit dñs acetera. dicit glosa
sicut in apostolis est forma episcopoz sic in septua-
gintaduob⁹ forma ē pb̄oz scdi ordis. Et mirū est
cū hoc ipi introducant q̄lit ppriā mentē ignorant
statū postmodū asserētes solū circa tpa Jeronimi
epos a pb̄is eē distinctos. et si q̄s ad antioiora tpa
p̄gredi uelit iuciet qz in veteri lege distinctos p̄asces

a minorib⁹ sacerdotib⁹ in qua tñ erat sacerdotiū
figurale. dicit. em̄ deuro. p̄. pontifices et minores
sacerdotes a deo sunt instituta per moysen qui ex
p̄cepto domini aaron in sumū pontificem. filios ve
ro vnxit in minores sacerdotes. Ex quo patet q̄
falsum intellectū cōcipit ex verbo Jeronimi nō em̄
intēdit Jeronimi⁹ dicere q̄ in p̄mitiua ecclesia eēt
idem ordo vel stat⁹ ep̄oz et pb̄oz sed q̄ istoz v
cabuloz erat p̄miscuus vsus quia pb̄i dicebant
episcopi quasi intendentes et episcopi pb̄i digni
tate. vnde ysidorus dicit et habet. dis. p̄. pb̄i mi
nores licet sint sacerdotes tamen pontificatus a
picem non habent quia nec crismate fronte signat
nec spiritū paraclitū dant. quia solus debet episco
pis lectio actiū apostolorū demonstrat et concludit
vnde et apud veteres idem episcopi et pb̄i fuerūt
quia illud nomen est dignitatis non etatis. vbi
ostendit differentia esse in re sed zueniētia in no
mine p̄pter dignitatē quā importat nomen pb̄as
tus. fuit autē postmodū necessariū ad vitandum
scismatis errorem qui ex indifferētia nominū ori
ebat ut etiam nomina distinguerent ut scilicet
soli maiores pb̄i dicerent episcopi. minores vero
solum pb̄i dicerent. Qd̄ vero sc̄do p̄positum est
efficaciam non habet. vita em̄ p̄t̄platiua nō solū
p̄fert actiue quia securior ut p̄ponit h̄ q̄ ē simplē

ut habet. xvi. q. i. Sūt nōnulli. vnde si seculares
 sacerdotes nō curati possunt hūmōi facere ex pmissi-
 one platoꝝ. multo magis hoc possūt religiosi si eis
 pmittat. Hec respondenda occurrūt hys qui
 pfectioni religionis derogare nitunt a contumelys
 abstinendo qz sicut scriptū est pū. x. qui pferit contu-
 meliā insipiens est. Et. 20. omnes stulti miscenē
 contumelys. Si quidē vero contra hoc rescribē volue-
 rit michi acceptissimū erit. nullo em̄ modo melius
 q̄ contradicentib⁹ resistendo aperit veritas et falsi-
 tas p̄futat s̄m illud salomonis. ferrū ferro acuit.
 et homo epacuit faciem amia sui.

Expl' cit tractatus sancti Thome de
 p̄fatione spiritualis vite.